

KULTÚRA

ROČNÍK X. – č. 5

DVOJTÝŽDENNÍK ZÁVISLÝ OD ETIKY

7. MARCA 2007

Vydáva Factum bonum, s. r. o. • Šéfredaktor Teodor Križka • Redakcia: Sološnická 41, 841 05 Bratislava, Tel./fax: 654 12 388 • e-mail: redakcia@kultura-fb.sk • Cena 29 Sk

Politická štruktúra Slovenskej republiky sa po šestnástich rokoch vývinu predsa len trochu čistí. Zo stovky politických strán máme ich dnes v parlamente iba 6: Smer-sociálna demokracia, SNS, Ľudová strana-HZDS, SDKÚ, SMK, KDH. Občas vyslovené myšlienky o spájaní niektorých strán, resp. o ich zjednocovaní do väčších politických celkov s cieľom dosiahnuť stav dvoch-troch politických strán podľa vzoru krajín západnej Európy, sa nenaplnávajú. Všetky parlamentné strany proklamujú stabilitu, svoju veľkú politickú váhu a potrebu, nenahraditeľnosť svojej existencie v terajšej podobe.

Kresťanské (?) politické strany

Odohrali sa iba dva zaujímavé procesy: zjednotenie politických strán maďarskej menšiny s účelovou predstavou, že tak získajú viac (to sa aj stalo; vznikla zvláštna nacionálne orientovaná strana), a proces delenia bývalej SDK odchodom KDH a definitívnym vznikom SDKÚ. Do tejto značky pribudlo K so špekulatívnym cieľom, aby sa otvorili dvere pre priaznivcov kresťanskej orientácie napriek zraze KDH, s cieľom oslabiť ho. KDH na to neodpovedalo.

Spomenuté presuny na našej politickej scéne, vystupovanie a konanie strán vypovedajú o politickej špekulatívnosti a etickej nedostatočnosti mnohých našich politikov. Ba čo je celkom zlé, politické strany zakrývajú svoje ciele nálepkami a manipuláciou s hodnotami, ktoré by mali byť nedotknuteľné aj v politike.

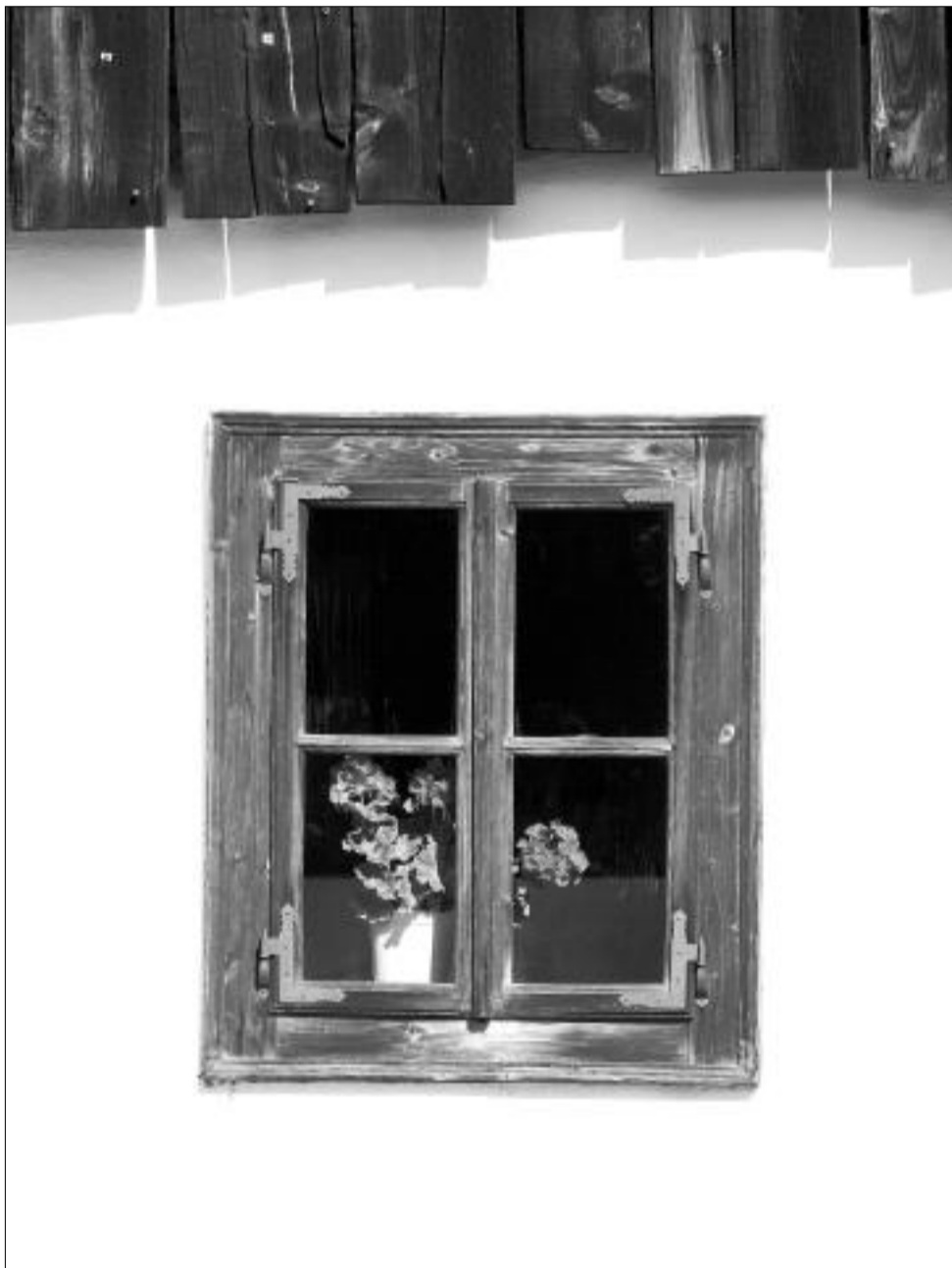
V slovenskej situácii je mimoriadne nepríjemné, že sa takto správajú práve – podľa svojich názvov – aj kresťanské strany. (Zvláštnosti politického spojenectva v SMK teraz ponechávame bokom a SDKÚ si ďalej všimame iba okrajovo.)

Ak ďalej budeme hovoriť o kresťanskosti v súvislosti s politikou, zdôrazňujeme, že kresťanskosť chápeme ako úprimný, vedomý, odhodlaný a presvedčený, nie povrchný ani vypočítavý príklon k nemu so všetkými dôsledkami na život a konanie toho, kto sa za kresťana deklaruje. Aj v politike. Pravdaže, uvedomujeme si ľudskú slabosť i nestálosť, väčšiu či menšiu náklonnosť k chybám. Veď je nám známy účinok výzvy: „Kto je bez viny, nech hodí kameň“. Práve preto:

Znepokojujú nás naše kresťanské politické strany KDH a SDKÚ. SDKÚ združuje veľký a široký vejár ideových orientácií. Nemalá časť z nich je pod symbolom D. Zabúda sa na to, čo prinieslo toto D, ako sa jeho reprezentácia správala a správava. Ešte viac vystupuje do popredia KDH. Lenže to, čo tu povieme na adresu KDH, sa v nemalej miere vzťahuje na všetkých kresťanov v politike a osobitne aj na K v SDKÚ. Najmä na osobnú reprezentáciu tohto K vo vedení SDKÚ. Adresujeme to aj kresťanom v iných politických stranách.

KDH v minulosti a dnes

Politiku KDH sledujeme od jeho vzniku. Deklaruje totiž najplnšiu mieru reprezentácie kresťanskosti v slovenskej politike - aj vo svojom znaku má kresťanský symbol. Interné dokumenty KDH to tiež dokladajú. Náš záujem je pozitívny: potrebujeme takto nielen svojimi dokumentmi orientovanú politickú stranu. Zodpovedala by charakteru, tradovanej a vekmi overenej orientácii ľudu a kultúre Slovenska. Bola by výrazom orientácie väčšiny obyvateľov SR v známom sčítaní ľudu i reakciou na súčasný vývin kresťanskej (?) Európy.

Snímka: Cyril Čepiššák

K otázkam kresťanskej politiky

Je teda politika KDH, tohto slovenského typu kresťanskej strany, kresťanská? Je úprimne, vedome, odhodlane a presvedčivo kresťanská? Má KDH ochotu a odvahu stáť na kresťanských princípoch a konať v ich duchu? Koná tak aj vtedy, keď jej to nesľubuje okamžitý politický zisk? Ako je to s doterajšími kompromismi KDH? Ako

ÁBEL KRÁČ

je to s jeho toleranciou, s tou toleranciou, ktorá sa tak často skloňuje v dnešnom svete? Je kresťanstvo odlučiteľné od lásky k blížnemu a dôsledkov, ktoré z toho vyplývajú pre vzťah človeka k človekovi, teda aj politika k politickému partnerovi? Správajú sa podľa zmyslu tohto príkazu aj naši politickí kresťania? On totiž umožňuje pokojné rozhovory a spoluprácu, hľadanie pravdy a všeobecného dobra, znižuje a odstraňuje nedorozumenia. Môže byť príkladom pre voličov

a sympatizantov politických strán a vedie i k jednote národného spoločenstva, čo práve my veľmi potrebujeme. A vôbec: Aká je naša vzdelanosť v kresťanstve? Ako to bolo a je v našej politike?

Menovite o politike KDH sme v minulosti verejne hovorili viackrát. (Už v roku 1990 v novinách Nový Slovák, č. 46, 47.) V roku 2001 (3. marca) sme v časopise Kultúra publikovali článok s veľavravným názvom *Parlament nenávisťi?* V Kultúre (predtým v denníku Republika 15.5.1999) sme kriticky reagovali na jedno, žiaľ, nie jediné ani posledné zasadnutie Národnej rady SR takého druhu, že sme okrem iného boli nútení povedať: „Náš parlament sa ... stal hniezdom totalnej nenávisťi, miestom nezmieriťelného hnevu, bojovým poľom, na ktorom potokmi tečie krv ducha, kde rinčia zbrane, kde zúri bitka dvoch protivníkov na život a na smrť, na večnosť.“

(Pokračovanie na 3. strane)

Okedy vznikla Kultúra, na tomto mieste varujem pred rizikami vývoja. Spomínam si, ako mi pred rokmi niektorí vyčítali, že budúcnosť vidím príliš čierne. Že kresťan musí byť naplnený vídinou víťazstva. A že nemám byť taký kritický do vlastných radov. No veľa z toho, o čom som písal či hovoril, pred čím som varoval, je dnes každodennou skutočnosťou.

Nuž áno, netajím sa, blízku budúcnosť nevidím ružovo. No nepovažujem za poctivé infantilne klamať. Netúžim sa zapáčiť tomu typu ľudí, ktorí svoju vieru opreli o ilúziu, či nebudaj o vedomé klamstvo, a nie o pravdivé vnímanie reality. Netúžim patriť k utopistom, ktorí sústavne budujú raj na zemi, neveriac slovám svojho Spasiteľa: „Moje kráľovstvo nie je z tohto sveta“. Lebo na rozdiel od mnohých viem, že chvejúci sa list na strome ohlasuje vietor.

Naše médiá sústavne informujú o agresivite moslimského fundamentalizmu, pričom záhadne opomínajú urobiť hoci len drobný historický ex-

Kto to tu chce vládnúť?

TEODOR KRIŽKA

kurz, či náhodou súčasný stav nie je reakciou na dlhodobé hrubé kroky západnej, najmä americkej, zahraničnej politiky voči arabským krajinám. Všetka tolerancia a všetok univerzalizmus končia pred bránami záujmov majiteľov printových či elektronických médií. Nenávisť medzi komunistickým Východom a prosperujúcim Západom, ktorá roky zamestnávala náš strach o budúcnosť, sa pretransformovala do agresivity voči moslimskému svetu. A zatiaľ my sa vytešujeme, aká úžasná je sloboda.

Každý vie, že Kultúra prvá odsúdila bombardovanie Srbska. Informovali sme o vtedajších tragických týždňoch bez ohľadu na to, čo si o nás myslia naši či zahraniční mocní nemocní. Preto považujem za prirodzené žasnúť nad súčasnými cynickými výrokmi človeka, ktorého rozhodnutie umožniť prelety bombardérov ponad naše výšné územie spôsobilo toľko bolesti srbskému národu. Žasnem nad aroganciou, s akou sa naučil používať mimiku a gestá podľa najmodernejších psychologických príručiek, i ako sa dokáže priamo pozeráť do objektívu kamery a – luhať. Žasnem nad aroganciou, s akou popiera zjavný fakt, že každé účelové klamstvo posúva celú spoločnosť stále viac do hodnotového chaosu. A veru nedá sa mi neopýtať: Prečo mlčia politici strán s kresťanským názvom, keď médiá zo všetkých strán chvália nevyhnutnosť americkej agresie v Iraku? Prečo mlčia, keď tie isté médiá hanobia Cirkev a jej predstaviteľov? Alebo v ich cirkvi sa na blahorečenie chystá Bush? Prečo mlčia, keď napospol vedia, že súd odsúdil nevinného človeka len na základe vynúteného svedectva agenta-provokátora?

Pozorujúc lídrov politických strán hlásiacich sa ku kresťanskej pravici čoraz viac nadobúdám dojem, že oni čítajú iné evanjelium. Že ich Ježiš nebol tesár z Nazareta, ktorý zarmútil bohatého mladíka, ale kompromisník z Herodesovho kráľovského dvora. Že ich Spasiteľ nesesádal s vydedencami sveta, ale s kupcami a vyberáčmi daní.

Listy na strome sa kymácajú. Je to neklamný znak, že príde vietor. Nastúpia časy, ktoré tak bolestivo potvrdia, že sme sa nepoučili z ťažkých dejinných skúšok. Lebo kresťanmi sa nestávame tým, že sa tak voláme, ale tým, že plníme vôľu Otca...

www.kultura-fb.sk

Ked'sa kedysi pred asi päťdesiatimi rokmi objavil aj u nás preklad Papiniho *Listov ľudom*, v jednom z nich mohlo čitateľa zaujať tvrdenie, ako príde čas (vlastne, autor ho už vtedy vnímal aj ako prítomný), keď prostitútky budú obviňovať panny z nečistoty, zloději aj tých najväčších altruistov budú šikanovať za korupčnosť, ba aj tí najsmradľavejší barani nám budú vyčítať, že páchneme! Giovanni Papini mal teda už aj v tých časoch dosť prímerov na takéto tvrdenia a nebolo by potrebné dokazovať takéto extrémne morálne excesy novými dokladmi. Veď nemohli uniknúť pozornosti ani spisovateľovi Tolstému, keď aj on vo svojom románe *Vzkriesenie* predstavil čitateľovi takéto charakterové monstrum, čiže na prvý pohľad dôstojne vyzerajúceho odroňa (Nechludova), no člena súdnej poroty, ako si aj on za krásneho jarného dňa, keď sa už všetko v prírode predieralo k novému životu, vykračuje po kockami dláždenom chodníku k sedrii, aby aj on odsúdil, v skutočnosti zahrdúšil život istej dievčiny Káte, a to práve jeho vlastnej obeť!

Prato nie div, že etické zvrátenosti tohto druhu nemajú ani priestorových, ani časových hraníc. Potvrzuje to aj hystéria, o akú sa v posledných týždňoch pričínili akoby samy „pekelné brány“, ktoré si vybrali za obeť – incredibile dicunt, predstaviteľ a toho objektu, čo bol najviac vystavený bezhraničnej zlovôli ich zločineckej ideológie. A práve ono, inferno, bez akýchkoľvek zábran hľadá teraz vínnika spôsobom Krylovovho vlka, čo stíhal jahniatko len za to, že malo tú smolu stať sa terčom jeho dravej pozornosti! Bola to teda Cirkev a jej jednotliví predstavitelia, čo sa tiež dostávali do takejto vlčej pozornosti tajnej, a ani nie tak tajnej, ako skôr tajomnú hrôzu vzbudzujúcej (ne)bezpečnosti a jej politických koryfejov. A keďže išlo o polstoročné zavýjanie tejto svorky, neprekvapuje, že zotrvačne ešte občas aj dnes začuť jej zjavné či už len maskovanejšie dozvuky vytia. A neprekvapuje ani to, že opäť sa dostáva do jej obľudnej pozornosti aj arcibiskup Ján Sokol. Teda nie tamti koryfejovia, nie ani vlci, ale ich obeť, práve tie sú ešte aj dnes objektom ich pokračujúceho a škandalizujúceho ničomníctva, a to práve za výdatnej podpory médií (tlače i všetkých nešťatých

JURAJ CHOVAN

Arcibiskup v kráždoch brán pekelných

televízii) vyržiavaných zo zahraničných fondov, založených s ťažkou len na takéto záškodníctvo a zdá sa, že aj s niektorými osobitne na to vyhladenými redaktormi a hlásateľmi verejnoprávnej STV!

Obraz vyššie uvádzaných zvráteností sa teda v plnom rozsahu uplatňuje aj proti citovanému arcibiskupovi. Preto pre nie celkom zorientovaných v danej problematike bude azda užitočné poukázať na to, čo figurovalo v programe ÚV KSČ (ktorému boli podriadené aj obávané oddiely tej tzv. Štátnej tajnej bezpečnosti (ŠtB) i všetky zložky pražského Ministerstva vnútra, ako i ono samo), aj aká bola taktika i deľba práce týchto zločineckých štruktúr. Jasná je, že na prvom mieste to bol plán likvidovať náboženstvo a vieru v Boha, čo bol všeobecný program komunistckej ideológie štátu. No druhým cieľom a politicky nemenej preferovaným, ba v istom zmysle ešte aktuálnejším, bola i snaha využívať aj tie na minimum zredukované cirkevné zložky na to, aby sa nimi mohlo podporiť oživovanie a upevňovanie československej štátnosti! Inými slovami, návrat ku skrachovanej ideji jednotného československého národa, osobitne forsírovaného v dvadsiatich a tridsiatich rokoch uplynulého storočia, čomu mal slúžiť aj z Česka platený *Slovenský denník* (najmä za pomoci „svedených Slováčikov“, ako ich nazval „bat'ko“ Škulťeš). Z naznačeného je jasné, že tento druhý cieľ ŠtB bol predovšetkým zameraný na Slovensko a týmto sa povedalo veľa z toho, čo je aj v pozadí terajšej hystérie, rozpútanej okolo arcibiskupa Sokola.

História, a s ňou i táto neodmysliteľ-

ne spojená hystéria akoby sa teda opakovala! Ibaže to, čo sa ešte pred osemdesiatimi rokmi mohlo pokladať za politiky ako tak pochopiteľné, no dnes už v rozmýšľajúcich ľuďoch vyvoláva dilemu, či u tých, čo toto spôsobujú, je viac v hre otázka úrovne ich etického kvocientu alebo zdravého rozumu! A preto v súvislosti s jedným i druhým treba aj tu pripomenúť už z Biblie známu nezmyselnosť „odporu proti ostňu“ (Sk 26,

14). Ním je totiž aj slovenská štátnosť, ktorej základom, ako každej inej štátnosti, je prirodzený zákon, čiže sám Boh, ktorý je tvorcom tohto zákona. Štátnosť však nie je to isté, čo štát, aj keď sa obidva pojmy často zjednodušene chápu ako synonymá! Štátnosť je totiž jedinečná dispozícia každého národa mať svoj štát, cez ktorý sa realizuje táto štátnosť, a ktorá, isteže, a priori nevylučuje ani duálnu podobu, ba ani iné, federatívne formy

štátu. Ale v istom zmysle ostentatívne, a všetko, vylučovala pražská centralistická politika (ako predtým hegemonistická tendencia maďarskej politiky v Uhorsku). Preto v súžití s našim, nám naozaj najbližším národom českým sa potom všetko zvrátilo na známej otázke názvu nášho spoločného štátu: „česko-slovenský“, či „československý“? (čo bola iba skrývaná alúzia na historický atribút československý, čiže „český“!) Štátnosť je teda to, čo sa vo filozofii posudzuje ako podstata, zatiaľ čo štát je jej derivát, ako jej viac alebo menenej adekvátnej prejav, čiže jav. Slováci ako národ mali a majú teda prirodzené právo rozhodnúť sa uplatniť svoju štátnosť, aj to, v akom štáte ju chcú realizovať. A toto česká politika nie a nie pochopiť napriek múdrej rade Ferdinanda Peroutky, ktorý začiatkom 50. rokov 20. storočia v jednom zo svojich nedeľných príhovorov vo vysielaní Slobodnej Európy povedal: „Nemožno podceňovať slovenskú otázku a vôľu Slovákov po samostatnosti. Keď Slováci budú chcieť mať vlastný štát, nikto z Čechov im v tom brániť nemôže.“

(Pokračovanie na 4. strane)

Kresba: Andrej Mišanek

Otvorený list Milanovi Kňazkovi, riaditeľovi televízie JOJ

Vážení pán riaditeľ,
obraciam sa na Vás ako občan SR, ktorá je súčasťou demokratického zoskupenia štátov EÚ.

Obraciam sa na Vás ako na riaditeľa komerčnej televízie zodpovedného za pošpinenie cti veľkého syna slovenského národa, významného občana Európy, ochrancu biednych a utlačaných, bojovníka proti červenému drakovi komunizmu, núteného exulanta, človeka, ktorý pomáhal tisícom neznámych, ale aj známych (Matka Tereza z Kalkaty, Chiara Lubichová atď.) menom najmä tých spomínaných neznámych tvári, aby ste opäť raz chránili toho, kto sa dnes nemôže obrániť sám. Aby ste opäť aspoň pomyselne nastavili svoj krk na ochranu ľudskosti a tolerance. Presne tak, ako keď sme na námestí SNP stáli spoločne, spisovateľ komunista odsúdený svojím vlastným režimom ako aj katolícky kňaz. Kde ste Vy vyzývali k vzájomnej tolerancii a jednote – „V jednote je sila.“

Áno, už iste chápete, že ide o nedávno zosnulého Otca biskupa Pavla Máriu Hnilicu. Ešte nedohoreli sviče na smútočnej slávnosti, a už je vo vašej televízii nazývaný zločincom („Črepiny“ 5. 2. 2007). Tento „guláš poloprávd“ je šokujúci pre zainteresovaného i nezainteresovaného, no slušného človeka bez rozdielu konfesie, či politickej príslušnosti. Toto jednoducho do médií strednej Európy nepatri! Zábery z pohrebu zosnulého, ktorý sa nemôže brániť, následne striedajú zábery z komerčného filmu a sugestívny komentár nabádajúci k pohľadu na si akýchsi tajomných negatívnych pohľadov na nebohého. ...a hneď nato fotografie ne-

bohého Otca biskupa s nebohým pápežom Jánom Pavlom II..

V posledných rokoch života nebohého Otca biskupa som ako lekár strávil nemálo hodín v jeho prítomnosti a vypočul si mnohé fakty z jeho života. Spomínam si na jeden moment. Otec biskup pochádzal z mnohodetnej, jednoduchej roľníckej rodiny. Ako najstarší syn sa často staral o mladších súrodencov a vzhľadom aj na vekový rozdiel, keď na to obdobie s láskou spomínam, hovoril, že to boli jeho „živé babiky“. Nadobudol taký srdečný vzťah k deťom, že všade, kde prišiel, deti šli za ním a často sa ocitli aj v jeho náručí. Keď tajne utekal cez komunistickú hranicu do Rakúska, niesol napriek osobnému nebezpečenstvu smrť pri prekonávaní hranice malé dieťa jednej mladej emigrantky. Je len prirodzené, že aj pri ceste vlakom ako zhovorčivý človek, ktorý sa zaujímal o problémy ľudí, zozbiera na ruky dieťa, s ktorého matkou viedol neformálny rozhovor. Toto je opísané aj v jednej z publikácií o ňom. Redaktor vašej televízie tento fakt interpretoval ako „metódu hodnú školného agenta tajnej služby, ktorú pravidelne používal na vyhnutie sa politickej kontrole.“ Kol'ká úbohosť!

K profesionálne a pútavo interpretovanej kauze s nebohým bankárom existujú dokumenty o nevinne nebohého Otca biskupa, ktoré zrejme vaši redaktori nehládali. Rovnako im nechýbali ani ľudia, ktorí by im mohli vysvetliť celú zložitú situáciu. Mám ten pocit, že im išlo o jej zahmlenie a vytvorenie určitého negatívneho mýtu okolo osoby nebohého, o ktorom vedeli, že sa už nebude môcť vo veci účinne brániť.

Jeden so spolubesedníkov, novinár, sa vyjadril takto: *Vie o tom riaditeľ televízie JOJ, že to bolo zaradené do vysielania? Vie, či materiál zodpovedá novinárskej etike? (Vypočul si i druhú stranu, dať priestor aj druhej strane, teda tým, čo nemusia súhlasiť s názormi v publikovanom materiále). Hodnoverné informácie žiadajú fakty, nie domnienky, názory, podzreňnia... - len jednej strany - v tomto prípade nejde o nejaké šou pre nevzdelaného diváka. Ako ďaleko, hlboko, vážne... alebo AKO vlastne, možno z historického hľadiska vnímať tento publikovaný materiál?*

Za neoverené „fakty“, zmanipulované výpovede, veci vytrhnuté z kontextu, nepriaznivé voči osobe, škodiace... preda možno autora súdne postihnúť.

Súdny človek sa pýta: Je to vôbec možné v republike s takými kultúrnymi tradíciami? Je to vôbec možné v takej ťažko dejinami skúšanom štáte, s takými bohatými skúsenosťami na nespravodlivosť...?

Vážení pán riaditeľ, myslím si, že Slovensko má málo osobností, ktoré ho dostávajú do povedomia sveta. Apeluujem preto opätovne na vaše morálne ctenie, aby ste uviedli veci na pravú mieru a očistili tohto neochvejného bojovníka za ľudské práva. Bojovníka za práva tých najbiednejších a utlačaných komunistickou hydrou v zmysle ním šírených posolstiev Fatimy, človeka oddaného svojmu národu, ale predovšetkým Matke Božej, Sedembolestnej Panne Márii, patrónke slovenského národa.

(Krátene)

S pozdravom Pax et Bonum
MUDR. PETER JAVOR

Pravda, lož a ŠtB

Už sme tu mali rôzne obvinenia a kauzy. Odpočúvania, ohovárania, došlo aj k odstraňovaniu ľudí. Všetky tieto udalosti majú jeden spoločný znak. Možnosť voľby. Tí zainteresovaní môžu povedať pravdu, postaví sa na stranu ľži, vedieť vykľučkovať z podivných obvinení, dokazovať alibi. Stará múdrosť vraví, že človek potrebuje k životu iba kus chytráctva. Azda nepoviem nič nové, keď utrúsím, že mnohí boli chytrí aj vtedy a darí sa im aj dnes...

Ústav pamäti národa už „nachytil“ nejednu celebritu. Od poslanca Banáša, až po arcibiskupa Sokola, najnovšie hudobnú ikonu Jara Nohavicu. Ich a nielen ich figurovanie vo vzázkoch má svoje čaro. Každý pragmatičky zmýšľajúci človek usúdi, že bez vetra sa ani lístok nepohne. Keď dáme k týmto ľuďom titulok ŠtB, automaticky sa nám do mysle zafixujú ako tí, ktorí udávali, kade chodili. Začíname na nich pozerat' akoby cez prsty. Pristihneme sa ako si vravíme – mne sa vždy nezdar, ten chlap, alebo - na neho by som to netipoval, hrôza... Pošramotená povество' nie je žiadna výhra a ak k tomu pridáme ich obhajobu, keď sa snažia uviesť veci na pravú mieru, až vtedy mraštíme čelo a neveríme ich zúfalým vetám. Veríme tomu, čomu rozumieme. Lepšie sa nám počúva to, keď má niekto maslo na hlave a polovica ľudí ho „ukameňuje za živa“. Dávkovanie, ktoré nám ponúkajú média nás posúva do rovin, keď „musíme“ veriť tomu, čo vidíme, čítame.

Mám rád pravdu. Nesnažím sa pozerat' na svet cez prieor navy, ale byť „nad vecou“ pokiaľ je to možné. Postupne však rezignujem na udalosti okolo celého ÚPN, od voľby jej riaditeľa, až po posledného „udávača“. Prečo vlastne píšem tieto riadky? Myslí si, že nám všetkým uniká to najprímámejšie a najdôležitejšie – viera. Ako príklad mi posúžia spisovatelia, ktorý za čias socializmu prepisovali kapitoly, nevyhovujúce režimu. Nie preto, že by boli sympatizovali, ale preto, lebo chceli, aby aspoň niečo vyšlo. Aby mladá generácia „medzi riadkami“ objavila to, čo bolo infikované. Pre mňa je rozhodujúci úmysel a viera v človeka, nie „sypanie do vrieč“. Toto však vo svojom okolí postrádam.

VÁCLAV BOBÁŇ

Autor je študent KU v Ružomberku

(Dokončenie z 1. strany)

Pýtame sa vás, vážení čitatelia, ale aj vás, vážení predstavitelia KDH a ostatní kresťanskí politickí funkcionári: Nikdy viac a nikdy predtým sa tento stav okrem toho komentovaného dňa (a noci) nezopakoval? Ako je to dnes? A ďalej sme vtedy napísali: „Vzniká podozrenie, že sa pravda nehľadá, že tu bola akási pravda vytvorená už pred parlamentným rozhodovaním. Kto bol ten vrchný rozhodca o jedinej pravde? Ktorý smrteľník je u nás vlastníkom absolútnej pravdy?“ Pýtali sme sa vtedy: „Boli vo väčšine aj kresťania?“ Lebo „dost' veľká časť nášho parlamentu si kresťanstvo ... privlastňuje.“ Preto bola oprávnená aj otázka, „...či sme my, čo sa ku kresťanstvu hlásime, naše kresťanstvo nespovorili, či si ním iba neposlujeme pri sledovaní hoci aj nekresťanského cieľa.“ Takto sa totiž „...prehľubuje priepasť medzi dvoma tábormi, a to aj v celej spoločnosti.“ O čo išlo? O toto: „To čo sme počúvali ... a čo v našej politike pozorujeme už dávnejšie, sú ironizácie, ignorancie, arogancie, provokácie...“ Nie je aj toto vážnou príčinou letargie našich občanov? Preto sme na margo komentovaného zasadnutia vyzvali: „Pokúsme sa zmieriť. Prestaňme nadávať.“ Naša dnešná otázka musí znieť: Prekonali sme to za tých 6 – 7 nasledujúcich rokov? Odpoveď vyvoláva smútok a rozhorčenie: Vôbec nie! Krikľavo o tom svedčí rokovanie nášho parlamentu aj 8. februára 2007. (K tomu však na spravenie musíme dodať: Veľmi dôležité je, kto nenávisť seje, kto ju vyvoláva, kto prvý hádže kameňom, kto dokonca prvý opľúva.) Odohráva sa toto bez aktívnej účasti kresťanských politikov? Vyjadrili svoj nesúhlas s takouto diskusiou? Odstranili nenávisť?

Slepé bratstvo a národ bez dejín

V roku 2000 (21. novembra) sme novozvolenému predsedovi KDH Pavlovi Hrušovskému adresovali a uverejnili otvorený list Spoločenstva Kresťanské Slovensko (SKS). Okrem gratulácie sme napísali: Táto udalosť „...ponúka jedinečnú príležitosť zásadne posúdiť doterajšiu činnosť KDH a možnosť otvoriť novú etapu v jeho práci“. Pripomenuli sme totiž „nesúlad prakticky sledovaných politických cieľov KDH s očakávaniami veľkej väčšiny veriacich a voličov...“ Konštatovali sme, že „KDH sa v kritických okamihoch obrátilo chrbtom k zápasu

K otázkam kresťanskej politiky

o slovenskú štátnosť...“ a že „opakovane zaujíma i eticky neobhájiteľné postoje...“, že „začalo politikárčiť, robilo a robí aj kompromisy, ktoré sú v rozpore s kresťanstvom“ a ktoré v hospodárskej sfére otvárajú dvere nehumánemu liberalizmu. Dúfali sme, že „odchod z SDK by ... mohol byť prvým krokom k rozchodu s tými, čo...v slovenskej politickej praxi presadzujú neľudský neoliberalizmus“. Pripomenuli sme, že „kresťanský mravný princíp...vyučuje politiku revanšy a nenávisť“ a že „Slovensko prežije ako kresťanské Slovensko iba tak, že sa nájde politická sila, ktorá bude mať odvahu na zvrát k mravné a národne zodpovednej politike“. Aká bola praktická odpoveď na tento list? Nijaká. Ani adresát, ani iní, ktorých sa týkal, sa ním očividne nezaoberali. Vedť ktože sú tí, čo ho odoslali? Akúže majú politickú silu? Možnože: „Čo si to dovoľujú!“

21. februára 2001 (časopis Kultúra) sme sa v liste poslancom NR SR (bohužiaľ, nie SNR!) v súvislosti so signalizovanou ochotou vtedajšej vládnej moci splniť aj prehnané požiadavky politikov SMK opäť osobitne obrátili aj na KDH s niekoľkými otázkami: „Naozaj chcete potvrdiť, že ste umlčali svoje kresťanské svedomie a za víziu moci a bohatstva, za povestných tridsať strieborných podpísate ortiel smrti? Keď v tejto veci mlčíte, chcete, aby tento zápas za Vás vybojovala SDL? Je to kresťanské? Chcete potvrdiť, že Vám je jedno, s kým sa spájate a aký program prijímate, keď ide o vládu? ... Myslite si ..., že pojem národa treba dnes vyhodit' z kategórie mravnosti?“ Alebo je to tak, vážení funkcionári KDH, že zotrúvate na uverejenom nepodarenom a smutnom výroku z úst vášho vysokého funkcionára a vtedy predsedu parlamentu (!), že Slováci asi nemajú nijaké dejiny, že sme bezdejinný národ (Bratislavsko, 45. týždeň 2002; náklad 170800)? Ktorý národ je bez dejín? Uvedomujete si dôsledky tohto výroku a takéhoto postoja? Aj problém zlej reprezentácie SR Modrým kostolom s jeho nešťastnou znakovou hodnotou je čiastočne na vašom účte. V udalostiach nasledujúcich rokov sa dajú nájsť

odpovede aj na tieto otázky. Bohužiaľ, nie sú potešujúce.

Politiku KDH, nášho typického príkladu kresťanskej politickej strany, sme podrobnejšie analyzovali v roku 2002 (Kultúra, 7. august). Výslovili sme 16 zásadných kritických poznámok. Uviedli sme, že KDH nadhodnotilo význam vzoru konzervatívnych politických strán EÚ, že prehľadlo hranice kresťanský prijateľnej politickej konkurencie, najmä však že „niektoré verejné vystúpenia špičkových predstaviteľov KDH nesú zle potlačané znaky nenávisť a revanšy“. Ďalej, že „prepájanie politiky KDH s cirkvou poškodilo cirkev“. Opakovane sme KDH vytkli jeho stanovisko k vzniku slovenskej štátnosti. Povedali sme, že nevyvodilo dôsledkov z pápežských encyklik, ktoré vyzdvihujú mravnú hodnotu národa. Poukázali sme aj na to, že „niektorými kompromismi ... podporilo vznik stavov, ktorých dlhodobé dôsledky smerujú proti územnej celistvosti Slovenskej republiky a podmienajú slovenskú štátnosť“. Odmietli sme postup, keď KDH „bez ... deklarácie a kontroly podmienok, ktorým by rozumeli občania, vystupuje v koalícii s partnermi, ktorí odmietajú kresťanstvo“. Poukázali sme na neefektívnosť uskutočnenej výmeny vedenia a na znižujúcu sa príťažlivosť KDH aj pre nedostatok charizmatičkých osobností v jeho reprezentácii. (Keď sa dnes pozeráme na najvyšší orgán KDH, konštatujeme, že je kádrovo zabetonovaný. Nech nik nehovorí, že niet takých, ktorí by priniesli zdravý krv do tohto orgánu. Sú, len ich treba hľadať, dať im priestor a nenamýšľať si nenahraditeľnosť.) Kritické poznámky našej analýzy sme uzavreli konštatáciou, že všetky majú ten istý základ: „sú to dôsledky nedostatočne kresťanskej principiálnosti“. Kresťanská politika totiž „nemôže byť usmerňovaná hnevom a nenávisťou, bezduchým zápasom kto z koho“. Do tohto stavu, žiaľ, KDH (určite nie samo) upadlo a v ňom aj zotrúvajú. Takto vystupujú jeho predstavitelia aj dnes. Nielen na svoju škodu (ukazujú to preferencie), lež aj na veľkú škodu Slovenskej republiky.

Pred publikovaním analýzy KDH

v roku 2002 sme sa všemožne usilovali o vyvolanie internej diskusie v KDH. Pokúšali sme sa o osobný kontakt, aby sme bez verejnosti mohli o tom všetkom s funkcionármi KDH diskutovať (oslovili sme dvoch vysokých funkcionárov). Nepochodili sme. Nebol záujem. Dostali sme dokonca odporúčanie, aby sme našu analýzu publikovali.

Dôsledky

nekresťanskej politiky

Politické dianie na Slovensku je od ostatných volieb mimoriadne silno poznačené práve aroganciou, nenávisťou, hrubosťou, zápasom „kto z koho“. V takomto zápase sa hromadia hrubé útoky, pokusy o ponižujúce kvalifikácie, osobné urážky, bezduchá pýcha. Ani KDH proti tomu verejne neprotestuje. Aby nevznikli opozičné či iné komplikácie? Koncert nechutnosti nie je mimo KDH. Pokus nového kandidáta na post predsedu je síce pozoruhodný, ale výsledok je veľmi neistý. Kandidát nehovorí o orientácii strany, o zmene klímy, sľubuje iba ako jedna osoba a za seba.

Neprekvapuje, že táto strana na tradične kresťanskom Slovensku stráca voličov, marginalizuje sa. Spojenectvo s neoliberalmi v ekonomike (so zlými sociálnymi dôsledkami), dlhé spojenectvo s liberálmi v morálke, partnerstvo s nacionalisticky neuspokojenou, špekulatívnu menštinou politickú stranu a spoluzodpovednosť za dôsledky tohto permanentne deklarovaného a národne pochybného spojenectva, prijatie čudného významenia, chýbajúca ochrana Slovákov na zmiešanom území, spoluúčasť na pochybnom rozpredávaní štátneho majetku, podporovanie totality trhu, nedostatočný odpor proti vojnovému ťaženiu na Balkáne a inde, rozchod so spojencami päť minút pred porážkou (možno sa tým zbaviť zodpovednosti z predchádzajúcich ôsmich rokov?), najnovšie tvrdošijná obhajoba moderátora STV, ktorý vyvolal a vyvoláva veľa otázok a iné... Nie je toho priveľa? Vznikol stav, že KDH na svoju hanbu a na hanbu Slovenska stráca voličskú základňu. Cez KDH, jeho politikou (iste aj – hoci nie ciele - v sú-

lade s vývinom vo „vyspelej Európe“) a konaním iných (vraj) kresťanských politikov, sa spoločensky znehodnocujú aj kresťanské princípy a kresťanstvo: tieto chyby mnohí pripisujú samému kresťanstvu. Dôsledky znáša aj Katolícka cirkev. Škoda, že tie authority, ktoré mohli tento vývin aspoň čiastočne korigovať, pridĺho mlčali, nemali odvalu otvorene a zrozumiteľne pomenovať veci. A nereagovali na vonkajšie podnety.

Rozliali sa nám (rozliali sme si?) mliečko...

Výzva

Dobromyseľne a v záujme samého KDH jeho predstaviteľov a všetkých údajne kresťanských politikov vyzývame: Uvedomte si, že máte zodpovednosť za marginalizáciu kresťanskej politiky a jej typického predstaviteľa: KDH! Tí, čo ste sa zúčastnili na takejto politike KDH a na jeho dnešnom stave, uvoľnite priestor nádeji! Umožnite transfúziu! Aby sa z politiky KDH a všetkých deklarovaného kresťanských politikov navždy vytratil agresivita a nenávisť, kompromisníctvo a vypočítavosť, povýšenectvo a nadutosť. Aby zo základu nevymizla pokora pred službou. Aby sa skončilo protikresťanské, t. j. mravne, sociálne a národne neprijateľné kompromisníctvo! Nemôžete sa tváriť a vystupovať tak, ako by ste v tomto stave (!) práve vy a iba vy, terajší funkcionári KDH, boli vyvolení a mali nárok a monopol na politickú prezentáciu kresťanstva. Tak je to doteraz.

Vyzývame občanov SR: Aktivizujte sa, povedzte svoju mienku, svoje želania i výzvy, pomôžte zmeniť KDH a našich politických kresťanov, deľte sa do KDH a do iných strán ľudí zo svojho stredia. Slovensko potrebuje čestnú, s národnými tradíciami rezonujúcu a dnešným potrebám zodpovedajúcu kresťanskú politickú stranu a takých politikov - kresťanov. Našej mládeži, vysokoškôlkom, inteligencii, umelcom, slovenským vzdelancom a duchovným radcom (najmä na vidieku), všetkým čestným ľuďom naliehavo pripomíname, že spolu nesieme veľkú mieru zodpovednosti za osud nášho národa, za vývin Slovenskej republiky. Preto nám nemôže byť ľahostajná ani situácia v našej politike a osobitne v KDH. V ňom by sa mal vo významnej miere zrkadliť náš národný charakter.

ÁBEL KRÁL

DARINA VERGESOVÁ

Ako to bolo a ako to je

Postrehy z doby nedávnej i dávnejšej na poučenie nám i budúcim

nia názor ...Mnohí zo strany odišli preto, pretože na neho nestačili s dychom“.

Mikuláš Dzurinda Urbánimu zasa imponuje, lebo z „hovorcu SDK sa vypracoval na politika, ktorého rešpektuje Európska únia, je podpredsedom Európskej ľudovej strany a má výborné vzťahy s prezidentom Bushom. Či chcete, či nie, ale len jeho Bush objal. A mne to hovorí veľa“, tvrdí Urbáni.

Podľa povedaného sa zdá, že Urbáni o často používanej politike „dvojakých metrov“ nikdy nepočul.

Kto sa o to zaujíma, chtiac sa viacej dozvedieť o názoroch vo svete, vyhľadá si v internete analýzu o HZDS v nemeckom alebo v anglickom jazyku, napríklad pod heslom Konrad-Adenauer Stiftung alebo Ebert Stiftung (nemecké nadácie) a dozvie sa, že do parlamentných volieb 1998 na Slovensku vládol diktátor,

ktorý oslaboval mladú demokraciu, ignoroval dobre mienené demarše, polarizoval krajinu a zahraničnopoliticky ju izoloval. Ďalej, že sa na Slovensku formovali antidemokratické a autoratívne sily, boli čistky na ministerstvách, že nacionalistická demagogia a zákonodarstvo vyprovokovali vo veľkej časti slovenského obyvateľstva protimaďarské nálady, že Mečiarova vláda bola tyranou väčšiny (utláčala vraj Maďarov), že HZDS a SNS vládli primitívnym spôsobom populizmu a nacionalizmu, ZRS zasa egalizmu, že všetky tri strany boli poznačené tradicionalizmom, tendencializmom a chýbal im pozitívny program, a že sa tieto strany mohli spoliehať iba na voličov mysliacich štátotepalnisticky, autoritatívne a nacionalisticky. V ďalšom sa dozvie, že protiažskom tejto vlády bola demokraticky zmýšľajúca

opozícia (t. j. Dzurinda a spol.), ktorá brzdila nedemokratické opatrenia vyššie uvedených strán.

Mečiarovi vyčítali neslobodu tlače na Slovensku, hoci takmer všetky médiá boli v rukách opozície. Slovensko zardoval „svet“ medzi prvú desiatku (!) krajín, v ktorých vláda bola najväčším nepriateľom slobody slova a informácií. Americký Výbor na ochranu novinárov zaradil Slovensko dokonca do kategórie krajín, v ktorých zatýkali, väznili a vraždili ľudí z médií. Podobných vyjadrení rôznych mienkotvorných inštitúcií by sa nazbieralo na niekoľko objemných kníh. To ony rozhodli, že na jednej strane sú nebezpeční nacionalisti a na druhej stačná demokratická opozícia, spolu s mierumilovnými Maďarmi, ktorých utláčala HZDS, SNS a ZRS.

Premýšľajúci človek rýchlo zbadal,

že Mečiar bol prekážkou pre isté globálne tendencie a kurzy MMF, ktorým nevyhovovali jeho snahy o vlastnú slovenskú cestu budovania štátu, o vytvorenie kapitálotvornej vrstvy občanov SR, o zabránenie bezbrehého výpredaja SR tým, že vyvolal referendum o neprivatizácii strategických podnikov. Netreba zabudnúť, že Mečiar bol trikrát predsedom vlády vďaka voličom, a nie zásluhou zahraničného kapitálu a istých zahraničných skupín.

Rok 1998

O výsledku volieb 1998, ktoré veľkou mierou ovplyvnili ďalší chod nášho štátu, rozhodli financie zo západu a takticky médiá založené zvonka. Pôsobením zo zahraničia sa tiež zakladali rôzne organizácie tretieho sektora.

Najúčinnejšou, azda i najnebezpečnejšou zbraňou, s navonok nenápadným menom, sú masovokomunikačné prostriedky. Bez vojenských zásahov možno ich pomocou ovládať štáty, ba sú nepochopiteľné i pri zmocňovaní sa ich národného hospodárstva. Stačí podchytiť, prípadne zariadiť nové redakcie a zahniezdiť v nich zahraničný kapitál, vybaviť ich najmodernejšími počítačmi a drahými služobnými vozidlami.

(Pokračovanie na 10. a 11. strane)

Čas nám frčí okolo uší. Žijeme zase v pohutej dobe, dobe všetkých zmien, a to zmien vo väčšine negatívnych alebo prinajmenšom zmien, ktoré sme si takto nepredstavovali. Ako sme sa radovali, že bude konečne lepšie, že si konečne vydýcheme ...Búrajú sa nielen tie neodobré, ale jedným ťmahom aj staré, dobré hodnoty.

A to je zlé. Poochladnime sa.

Je to už pekných pár dní, čo v týždenníku Plus 7 dní vyšlo interview Kataríny Šelestiačkovej s poslancom NR SR za HZDS Milanom Urbánim. Z celého interview tejto bulvárnej tlače ma zaujala pasáž, v ktorej sa Urbáni vyjadruje o vládimírovi Mečiarovi a v následnosti po ňom o Mikulášovi Dzurindovi. Mečiar „študuje po nociach, je pracovitý. Každý zákon, ktorý príde do parlamentu, si dôkladne preštuduje. Má výbornú vizuálnu pamäť. A rešpektuje vás, ak ho presvedčíte. Majú s ním problémy ľudia, ktorí pracujú povrchne. Rýchlo ich odhadne. Každý si myslí, že on je diktátor. Ale na grémiu vždy povie, máme problém a podme ho riešiť. Rešpektuje hlasovanie aj vtedy, keď ho prehlasujú. No definitívne nemá rád „poserov“, ktorí pri ňom ihneď zme-

Láska je... Dá sa láska presne definovať? My kresťania veríme so sv. apoštolom Jánom, ktorý vo svojom prvom liste píše, že Boh je láska (1 Jn 8). Stotožňujeme lásku a Najvyššie Dobro, Boha. Z toho vyplýva niekoľko charakteristík lásky, ktoré ju ozrejmuju a robia ju lepšie pochopiteľnou pre naše obmedzené vnímanie.

Prvotná je iniciatíva Boha. To On nás miloval a k láske nás aj povola. Z toho usudzujeme, že základným poslaním človeka je láska. Láska k Bohu nemá byť jednostranná, ale má byť vzájomnou „spolpracou“, komunikáciou medzi Bohom a človekom. A tým, že nám Boh daroval lás-

postupne odmietajú a opúšťajú Najvyššie Dobro. Ľudia zabúdujú na Boha – Stvoriteľa, strácajú aj povedomie bratskej lásky. Slová sv. apoštola Jána (porov. 1 Jn 4,19 – 21) sú pravdivé a obzvlášť dnes sa ich pravdivosť zvyraňuje. Ľudia za vidinou slobody sa zbavujú morálky a mravných zásad, čo ich robí duchovne skleslými a duševne roztrieštenými. Ponuka falošnej, nikdy a ničím neobmedzovanej slobody nás robí nešťastnými. Žiaľ, mnohí na to prichádzajú neskoro, keď začínajú pociťovať stratu zmyslu života.

Nie je jednoduché vzdorovať pomyslenému vnímaniu slobody, ktorá sa chápe ako protiklad k Božím prika-

Láska v kresťanskom chápaní

ku, máme právo volať sa Božími deťmi (porov. 1 Jn 3,1). Byť Božím dieťaťom a zároveň zotrvať v láske s Bohom nie je ťažké, postačí plniť jeho prikázania a jeho prikázania nie sú ťažké (1 Jn 5,2 – 3). Kto miluje Boha, nie je preň problémom plniť jeho príkazy, ktoré by sme nemali vnímať ako zákony občianskeho zákonníka, ale ako hranice, ktorými nás chce Boh ochrániť pred zlom, pred tým, aby sme sa stratili z dosahu jeho milosti.

Keď nás Boh miluje, aj my sme povinní milovať jeden druhého (1 Jn 4,11). Lebo ak niekto povie: „Milujem Boha,“ a nenávidí svojho brata, je luhár. Veď kto nemiluje brata, ktorého vidí, nemôže milovať Boha, ktorého nevidí. Preto ľudia majú milovať Boha aj ľudí (porov. 1 Jn 4,19 – 21). Láska je procesom zabúdania na seba samého a zameraním sa na druhého, cestou od egoizmu k „láske bratskej“.

Ľudia často myslia na osobný zisk, ich konanie má zistné závery, a to už nielen vo vzťahu k hmotným veciam, ale neváhajú siahnuť na to najcennejšie – na česť človeka, na jeho dobré meno, dôstojnosť, či súkromie. Niektoré médiá sú ovládané silami, ktorých hlavným zdrojom príjmov sú „hlavy na podnose“ rôznych ľudí, skupín alebo zástupcov spoločenského života. Ohováranie sa strieda s osočovaním, čo má za cieľ zvýšiť čitateľnosť periodika a tým aj zisk z predaja časopisu. Niektoré jednoducho neberie za neľudské znevažovať iného človeka, naopak, chce na tom získať obdiv, uznanie a samozrejme finančnú odmenu.

Pozorujem v tom dvojnásobné „zneužitie človeka“: po prvé, ide o informácie o danej osobe alebo ľuďoch, ktoré sú rôzne spracované a „zafarbené“ tak, aby boli čo najpútavejšie; po druhé, ide o zneužitie zvedavosti človeka, ktorý neraz siahne po informáciách haniacich iného. Čitatelia sa stavajú obeťmi dezinformácií, odnášajú si zlý obraz o daných poškodzovaných ľuďoch. Pravda, čitateľ má na výber, môže vnímať informácie kriticky, môže si vybrať, či si noviny kúpi, a či informáciám bez overenia uverí. Bezduchý, nekritický konzument informácií nemá na výber, stáva sa akoby „obeťou vlastného života“.

Hanlivé informácie na správnu mieru dostávajú väčšinou až na súdoch. Výsledok súdu a pravda sa však následne nezverejnú v informačných prostriedkoch, resp. uverejnú sa s veľkým časovým odstupom, kedy už zapadne v záplave ďalších „pikárskych“, oveľa čerstvejších a horiacejších! Bratská láska sa vytráca, ľudia

morálka vyžaduje určitý druh snahy a často nie je ľahké zachovať sa „s láskou v srdci“, veď prináša riziko, že nepovýšia ma, ale kolegu; nedostanem prémie; pochybnosť o mojich schopnostiach, a to len preto, lebo som sa rozhodol pre „život spravodlivého“, pre život lásky k Bohu a k blížnemu.

Láska je v modernej dobe v značnej miere komercializovaná, niektorí sa snažia na nej zarobiť. Láska ako sebadarovanie sa do vzťahu s druhým človekom nemôže byť predmetom zisku tohto sveta, z lásky získame ocenenie až po smrti, kde budeme za lásku odmenení nebom.

Čistota lásky je aktuálnym problémom, nevinnosť a jednoduchosť (nie vo význame naivity) lásky niekedy chýbajú. Láska je totiž úzko spojená s čistotou; čistota nám otvára cestu k „budovaniu lásky“, umožňuje „rast“. Udržať čistotu nie je ľahké, ale čím viac sa snažíme, tým viac milujeme, lebo udržať čistotu – to neznamená robiť to pre seba, ale pre lásku k Bohu a k budúcemu manžel-skému partnerovi. Život v láske znamená život vo svetle (1 Jn 1,7) a bez strachu (porov. 1 Jn 4,18), život Božieho dieťaťa (porov. 1 Jn 3,1).

Život v láske a zaľúbenosť nie je to isté. Často sa to v našom ponímaní významovo prekrýva, čo nepovažujem za správne. Zaľúbenosť je určitý vyšší stupeň sympatií, obraz náklonnosti dvoch ľudí. Zaľúbenosť pripravuje na lásku (je nevyhnutné pritom zdôrazniť viac druhov lásky: bratská láska, láska mladých, snúbenecká, manželská, rodičovská, láska k Bohu. Ja v tomto odseku mám na mysli lásku medzi mužom a ženou). Zaľúbenosť nemá byť konečným štádiom vzťahu medzi mužom a ženou, má byť vystupňovaná do lásky – lásky charakterizovanej obetavosťou, averziou voči egocentrizmu, lojálnosťou k partnerovi a snahou vytrvať spolu v dobrom i zlom. Tento prechod od zaľúbenosti k láske je pomerne náročný a vyžaduje „veľkosť“ človeka a vyzretosť jeho osobnosti.

Na záver by som chcel použiť citát zo sv. Písma, kde sv. Pavol vykresluje vlastnosti lásky, a tým ju robí lepšie pochopiteľnou človeku: „Láska je trpezlivá, láska je dobrotivá; nezávidí, nevypína sa, nevystatuje sa, nie je nehanebná, nie je sebecká, nerozčuluje sa, nemyšľi na zlé, neteší sa z nepravosti, ale raduje sa z pravdy. Všetko znáša, všetko verí, všetko dúfa, všetko vydrží. Láska nikdy nezaničnie. (1 Kor 13,4 – 8a).

VLADISLAV KRÁL
Autor je študent KU v Ružomberku

JERRY JAROSLAV KRÚPA

Pravda existuje

ale musíme ju neúnavne objavovať a obhajovať

Ďakujem pánu Jurajovi Bindzárovi, že píše pre Slovenské pohľady jeho pohľady z Rozhľadne na literatúru, umenie a život. Bindzár je dobrým prínosom pre SP. Nie vždy sa mu však podarí podať celú pravdu. Aj tak mu ďakujem za inšpiráciu a či vyprovokovanie zadiť sa do minulosti, do papierových, aj do internetových kníh.

V kolónke Televízne kino, O potrebe hrdivov (SP 7-8/06), píše o filme slávneho gréckeho tvorcu Costa-Gavrasy AMEN, ktorý koncom mája, pri príležitosti ukončenia 2. svetovej vojny uviedla Česká televízia. Hej, národ potrebuje hrdivov a najlepšie je, keď tá hrdinka sa volá pravda. Píše, že je to „...zasa film o vyražďovaní Židov, zasa o holokauste, o tých temných zákulisných rokovaniach mocných a najmocnejších, čo ale nás, Slovákov, nemusí trápiť, a vlastne ani zaujímať...“. Uistujem hneď pána Bindzára, že nás to trápi aj zaujíma. A to do takej miery, že sa mnohí Slováci snažíme dopátrať celej pravdy. V záujme ozdravenia našej politickej atmosféry, našej ľudskosti, civilizácie, v záujme svätej pravdy.

Lebo, keď čo i len jeden nevinný človek je zničený, je to zločin proti Bohu a ľudskosti.

Ten Oswienčim! Aj dvaja svätogur-ski Židia F. Wetzler a R. Vrba, „ktorým sa zázračne podarilo z tábora ujsť“ a mnohí ďalší riskovali život, aby mohli priniesť pravdu na svetlo sveta. SR ich zaopatřila potrebnými dokumentmi, aby mohli priniesť ich pravdu na Západ. Aká tragédia, že im neuverili ani Spojenci, ani Beneš v Londýne, ba ani ich vlastní ľudia v Európe a v USA! A tak holocaust pokračoval. Ani len tie železnice a cesty vedúce do Oswienčima, Treblinky atď., sami Židia a slobodné a silné mocnosti tohto skriveného sveta nezničili a nebombardovali aspoň tak, ako bombardovali Nemeckom okupovanú a kontrolovanú Európou... Ba ani preslávení Stalinovi a poľskí agenti a partizáni nezničili prekľate koncentráky, lebo títo vedeli všetko dávno pred inými, najmä malými národmi Európy. Keďže všetci vedeli, ako dnes každý múdry po funuse a zločine tvrdí, že sú Židia posielaní do plynu. Nijakí silní tohto sveta neurobili nič konkrétne, ba odmietli prijať Židov a ich zachrániť. Ale oportunistické hlasy v SR neustále obviňujú náš malý a slabý národ, zo štvrtiny okupovaný Maďarskom

a od augusta 1944 už úplne okupovaný Nemeckom, že nezachránil Európu pred nacistami.

Pán Bindzár spomína aj pápežského nuncia G. Burziu, ktorý sa na rozkaz pápeža snažil zastaviť vyvážanie Židov do pracovných a koncentračných táborov. V lete 1942 SR žiadala Nemecko, aby mohla slovenská delegácia navštíviť koncentračné tábory v Poľsku a presvedčiť sa o životných podmienkach slovenských Židov. Nemecko tvrdilo, že obyvatelia táborov žijú v slušných podmienkach, sú šťastní v ich novej vlasti, ale nikdy nepovolilo SR nijakú kontrolu táborov. Nemecko však povolilo kontrolu Medzinárodnému červenému krížu, a ten svetu hlásil, že je tam všetko takmer v poriadku.

Vďaka viacnásobným žiadostiam slovenských biskupov, na základe učenia Cirkvi a informácií od Vrby a Wetzlera a iných prameňov, vyvážanie Židov „na prácu na východ“ prezident Tiso v októbri 1942 zastavil a nikto zo SR nebol vyvezený, napriek zúrivým tlakom nacistického Nemecka. Keď vojská SS gen. Bergera po vypuknutí povstania, v auguste 1944, úplne okupovali SR, mali nad všetkým totálnu moc a transportácie obnovili. Vláda SR bola nevládna.

Pán Bindzár tiež spomína rabína Weissmandela a ďalšie známe mená z tej strašnej doby. Nedôverčivo sa díva na pápeža Pia XII., ktorého „rôzne hodnotenie narobil už veľa zlej krvi“. Jednostranné, ideologicky zaujaté, dezinformačné názory narobili „veľa zlej krvi“. Bindzár sa v zátorke ponosuje na kardinála Korca - duchovnú, morálnu a intelektuálnu ozdobu Slovenska a celej Európy - ktorý si dovolil nesúhlasit s falošným obvinením Pia XII. britským dôstojníkom, vraj že pápež po vojne si neželal, aby do Vatikánu vstúpili vojaci čiernej pleti. Smiešne tvrdenie, lebo vtedy už desiatky miliónov ľudí čiernej pleti boli katolíkmami a ich kňazi navštevovali Vatikán... Zrejme dôstojníci kolonialistickej veľmoci - Veľkej Británie sú anjeli a ľživí propagandy nikdy nepostovali...

Nedávno Izraelské noviny Haaretz uverejnili zaujímavú správu. Išlo o tvrdenie britskej vojnovéj propagandy, ktorej som veril i ja, že Nemci varili mydlo z kostí židovských väzňov (túto falošnú propagandu začali za Prvej svetovej vojny, v druhej to iba opakovali). Z úty

k obetiam, Židia pochovali i debničku mydla, keďže si mysleli, že sú v ňom zostatky ich ľudí. Ale nedávno vykopali tú debničku a urobili analýzu mydla a zistili, že neobsahuje nijaké stopy ľudskej DNA... Aké je len dôležité každé tvrdenie a každý zločin vedecky, súdne dokázať a potom argumentovať...

Vo vojne každá originálna negatívna propagačná idea o nepriateľovi poslúži. Bolševikom napr. poslúžila lož o nemeckej masacre poľských dôstojníkov v Katyňskom lese na Ukrajine. Nové Rusko sa k masakre priznalo a Poliakom sa ospravedlnilo iba pred pár rokmi. Ale desiatky rokov komunisti za pravdu o masakre zabíjali a prenasledovali ľudí v Poľsku, na Ukrajine, v Rusku, v Nemecku a aj na našom malom Slovensku! Tak aj nášho vynikajúceho básnika Andreja Žarnova! Žarnov, vlastným menom MUDr. František Šubík, ako patolog bol členom medzinárodnej lekárskej komisie, ktorá v apríli 1943 odborne dokázala, že vyše 4 tisíc poľských dôstojníkov a intelektuálov bolo zavraždených sovietskymi komunistami, keď Nemecko zo západu a Sovietsky zväz z východu napadli 1939 Poľsko. A koľké roky sme tým nekresťanským, komunistickým klamstvom-zločinom verili! Prečo nie?! Veď ako decku vo Valaskej Belej za povstania mi nemecké guľky svišľali okolo hlavy.

Cirkev od jej založenia Ježišom Kristom hlása posvätnosť, rovnoprávnosť a rovnocennosť všetkých ľudí podľa zákona ich Stvoriteľa a pred ľudskými zákonmi. Vždy hlásala skutočné právo na slobodný a dôstojný život každého človeka, zahrňujúc i veľmi dôležité ľudské právo výhrady svedomia. Každá totalita nenávidí toto právo!

Pápeža Pia XII. a Katolícku cirkev nepriatelia Krista obvinili z nečinnosti a neúprimnosti počas 2. svetovej vojny. Veľa nedôsledných historikov a zloprajúcich propagandistov a umelcov vyfantazirovalo ďalšie obvinenia. Tieto obvinenia motivované nevedomosťou alebo marxistickou, nacistickou, antikresťanskou ideológiou patria do kategórie známjej Stalinovej otázky: Koľko tankových divízií má pápež...?

Nešťastná je každá krajina, ktorá žije v lži. Nešťastnejšia, ktorá nehľadá pravdu. Ale najnešťastnejšia je krajina, ktorá zakazuje hľadať pravdu!

(Pokračovanie v budúcom čísle)

Kresba: Andrej Mišanek

JURAJ KUNIAK
Blues
pre bláznivé
dievča

Parafraza na báseň Václava Hraběho

Ó páni
večne usmiati a rozšteklení
bohatstvom
čo svoje šťastie filmujete v smotánke
a tajné hriechy púšťate
po prúde dolu životom
upozorňujem vás že toto
nebuďe prípitok
na vaše zdravie
Pasáci poézie
Ochutnávači metafor
To nie je pre vás
čo práve dávam na program
Len pre skutočných ľudí
teraz hrám
Toto sú verše pre mladého Laurinca
kamenára
s tvrdými dľaňami a mäkkou dušou
od neho viem – aj kameň
prevrávi ak sa vezme s citom
Pre mojich predkov po meči i po praslici
rátaných Krstnou horou snáď až od Keltov
Pre starú mamu Milky Demkovej
čo dvadsaťosemročná stretla guľku v Černovej
a pre jej krásny dlhý vrkoč ktorý
sa ťahal v prachu cesty keď ju mŕtvu niesli hore dedinou
Pre kellenbergerovské „panta rhei“
Pre všetkých čo sa ráno učešú a idú do práce
Pre dorastajúce i cúvajúcimi mesiace
Pre Tóna Laitkepa
zlatorukého majstra stavebných prác
a jeho výrok: „Vládna moc je pes
Ak obyčajný človek niečo chce
tak musí odísť z úradu
so spustenými krídlami a ovisnutou hlavou“
Pre moju nezábudku usmievajúcú sa z karikatúry
Slovenska s Bratislavou
Pre rúfusovskú pokoru a biele albatrosy
amundsenovské sklamanie a zamrznuté nosy
Pre studne v očiach Márie Jasenkovej
z detského hospicu
hlboké ako nebo
Pre jedno dievča také bláznivé že vzalo si ma za muža
do bezvedomia stráži v našich deťoch ľudský sen
a keď je najhoršie tak povie
„čo nemáme to nepotrebujeme“
Pre Robinsona Jeffersa a jeho ženu Unu
Pre argonautov na výprave ku zlatému rínu
Pre tých „pár tónov“
z džezovej melódie vytesaných na náhrobku
Václava Hraběho
Pre kamarátov unesených navždy prekvapujúcimi spojmi
Pre všetkých ktorí nesú tento krásny zjašený a jediný svet
a pomáhajú mu ísť dopredu aj ponad hlasy kuvikov
a sliny veľkozlodějov a ponad všetky jednooké demokracie
slepé kultúry
teroristické útoky
a
vojny

Arcibiskup v krážoch brán pekelných

(Dokončenie z 2. strany)

Prato v slovenskom a českom politickom svete doma i v zahraničí prebiehal po roku 1945 obnovený a zintenzívnený zápas o unifikovanú podobu nášho slovenského a českého súžitia a je len samozrejme, že tejto otázke osobitnú pozornosť venovala aj pražská komunistická Štátna bezpečnosť. Práve v tomto úsilí vytvárala na Slovensku osobitné štruktúry s úlohou robiť rekognoscáciu kňazského terénu, aby objavovala osoby, s ktorými by bolo možné rátať pri plnení obnoveného budovania česko-slovenskej fúzie, no všetko toto popri primárnom pláne snoriť, či sa v tomto prostredí nekoná aj to, čo by mohlo naplniť, pravda, iba v jej poňatí, i „skutkovú podstatu“ trestnej činnosti. Lenže za takúto činnosť sa vtedy pokladalo i čítanie a získavanie náboženskej literatúry alebo práca s deťmi a iné v normálnom svete samozrejme veci. A prvým podnetom, podľa nej, na čo by sa tu mala zamerať pozornosť, bola zvýšená aktivita, ktorú by určitý kňaz prejavoval pri plnení svojich kňazských povinností. No a možno povedať, že Ján Sokol bol jedným z tých, čo už ako novokňaz mohol v tomto ohľade ľahko padnúť do oka pracovníkov týchto diabolických štruktúr. Nie div, že si ho aj dali do zoznamu svojich potenciálnych spolupracovníkov, a to hneď so zameraním pre obidve sféry tohto pre Slovensko chystaného programu, teda aj pod dvoma rozdielnymi názvami, čiže aj so zjavnou deľbou práce českých a slovenských bezpečnostných zložiek: Štandardnú, všeobecne ideovú činnosť pražské bezpečnostné štruktúry akoby prenechávali slovenským bezpečnostným zločkám, kým tú eminentne „českú“, zdá sa, zoberala si pod dohľad sama Praha. A Ján Sokol, ako sme sa dozvedeli z ostatného útoku proti nemu, práve v tejto výlučne Prahou kontrolovanej záležitosti figuroval pod menom „špirituál“. Preto ani nie div, že práve tento pokus o jeho diskreditáciu vyšiel z tohto pražského Ministerstva vnútra, ktoré kedysi zastrešovalo spomenutú oblasť, a to v spolupráci s tým periodikom, ktorý viditeľne nadväzuje na onen spomenutý *Slovenský denník*. A ako bolo v slovenčine písané to vtedajšie periodikum, po slovensky vychádza aj toto terajšie. Lenže ako vtedy, aj teraz sa občas vykľúva šidlo z vreca, že jeho duch slovenský nie je, ba aj jeho jazyk bol a je iba trpený, čo nie tak dávno dal zreteľne najavo aj jeden z jeho hlavných redaktorov, ktorý ho azda v slabo kontrolovanej chvíľke prirovnal k „jazyku obesena“!

No nech by sa terajšie záškodnícke individuá akokoľvek usilovali sprziť meno dnes už arcibiskupa Sokola, možno by sa ošivali povedať pravdu, prečo vlastne týmto českým bezpečnostným štruktúram nevyhovoval, keď ho odmietali. A to najprv ako špirituála či prefekta kňazského seminára v Bratislave, a potom, ako sa to dostalo do užšieho povedomia na Slovensku, prišiel ich protest aj proti tomu, aby sa Ján Sokol stal biskupom v Trnave po zosnulom arcibiskupovi Gábrišovi. Potvrďuje sa nám tu iba to, že slovenské orgány akoby boli pozabudli, že tu existovali citované, aj keď asi nedeklarované sféry vplyvu, alebo sa to prejavilo v pociťte určitého uvoľnenia, keď si trúfli rozhodnúť aj bez pražského poručníctva. Návrat zosilných totalitných metód po páde Alexandra Dubčeka v prvom prípade však spôsobil, že Ján Sokol musel 20. 6. 1970 zo svojho postu v kňazskom seminári v Bratislave odísť, no v druhom prípade už bolo asi ťažšie anulovať rozhodnutie trnavskej kapituly, ktorej slovenské bezpečnostné orgány „veľkoryso“ dali predtým možnosť vlastného rozhodnutia a ona si zvolila práve Jána Sokola!

Najnovší útok na arcibiskupa Jána

Sokola treba dať do zjavného súvisu s vydaním knihy profesora Milana S. Ďuricu o životopisnom profile Jozefa Tisu, na prezentácii ktorej sa v októbri minulého roka v Bratislave zúčastnil aj on. A keďže proti obsahu tejto knihy sotvako bude schopný zo známych jemu nepriateľských kruhov priamo postaviť protiargumenty a ťažko im je prežriť aj skutočnosť, že Jozef Tiso tu znova potvrdzuje a dostáva svoju kňazskú česť tak systematicky nimi špinenú, a to dokonca i s hĺstkou ďalších „svedených Slováčikov“, tento raz z radov nerozhladeného katolíckeho duchovenstva, najmä čechoslovakistickej orientácie, ktorých sa im podarilo získať na svoju stranu, nuž s tým sa nebolo možné zmieriť, a preto bolo treba zabúchať na poplach. Veď očistením Tisu sa zároveň spája aj očistenie Cirkvi! „Ale či oni potom nardarmo tak práce a vynachádzavo spájajú filmové zábery z koncentrákov, kde buldozermi zahrňované telá umučeních obetí nacistickej zvrôe a nie tak dávno úspešne premietali prostredníctvom TV obrazoviek aj s pridaním pozadia katolíckych kostolov a oltárov?“ – Nuž ako dobre, môžu si ďalej pomyslieť títo ľudovia (či už z českej alebo i slovenskej strany, hodni viac súcitu než odsúdenia, že pražská bezpečnosť sa vtedy neúspešne usilovala prekaziť cestu národne orientovanému Jánovi Sokolovi na trnavský biskupský stolec. Veď by boli prišli o taký mastný terč! Lebo čo vedia aj oni, je oveľa rentabilnejšie útočiť na hierarchiu, než na iba takého obyčajného kňaza. Preto je takmer isté, že Ján Sokol ako obyčajný kňaz bol by sa tejto perzekúcie vyhool, lebo by sa im na takéto malý terč nebolo vyplatilo vymýšľať tieto najnovšie udanie, využívajúce na to azda i judášku službu istého katolíckeho kňaza, ktorý aj nám ešte začiatkom 90. rokov uplynutého stor. do redakcie KN poslal takýto list proti už arcibiskupovi Jánovi Sokolovi, žiaľ, plný žľce a nenávisť, a ako sme si to vtedy vysvetľovali, aj zo závidosti, pochádzajúcej z extrémneho, teda chorobného typu narcizmu! Preto je celkom prípustný predpoklad, že tento pomýlený kňaz sa neuspokojil iba písaním do redakcie KN, ale že sa obrátil aj na zložky, kde by mal istejší úspech „zavariť“ svojmu znenávidenému a úspešnejšiemu oltárnemu spolupratovi!

Prato ako súčasť pripravovanej kampane proti arcibiskupovi Sokolovi odznelo v istej „súkromnej“ TV aj interview vo vzťahu k prvej Slovenskej republike (ktorú jazykom nenávisťných rezidui často počúť „apostrofovať“ len ako „vojnový štát“), pričom sa obrátili priamo na neho s otázkami, aby im jeho predpokladané odpovede na ne domnele poslúžili ako casus belli. Lenže chytiť sa ani veľmi nebolo čoho, nuž uspokojili sa aj s jeho priaznivým hodnotením vtedajších hospodárskych pomerov. Predsa aj to je aspoň niečo neslýchaného v prostredí, ktoré sa výlučne zameriava iba na negatívne posudzovanie všetkého, čo s touto prvou Slovenskou republikou súvisí. Preto, čo počuli, zaznelo v ich ušiach ako hrozné ideologické inauditum! Pritom hospodárska situácia na Slovensku tých čias bola vskutku veľmi dobrá, hoc aj nie v plnom zmysle slova blahobytná, ako to formuloval Mons. Ján Sokol. Takto sa to mohlo chápať iba ak vo vzťahu k okolitým štátom, vrátane samotného Nemecka, ba i Maďarska a o iných štátoch vtedajšej Európy ani nehovoriac. Lebo Slovensko, hoc okypťené o najúrodnejšie kraje, za svojho päťročného trvania zveľaďilo svojou ekonomikou natoľko, že sa blížilo ku Švajčiarsku. Preto za zjavne nafúknutý pohon treba pokladať následne organizovaný protest známych denominácií proti tomuto tvrdeniu a stačilo iba prečítať si k tomu príslušnú literatúru economic-

kých odborníkov, uverejenú nedávno aj v tomto časopise (čo sa určite vyrovnajú aj takým expertom, akými, predpokladáme, že disponuje i jedna z nich – napríklad ROI), aby sa tu zbytočne nebola bývala vyburcovala situácia, ktoré už máme vo zvyku hodnotiť úslovím – mnoho krikú pre nič!

Nemáme však vo zvyku zovšeobecňovať veci bez náležitého poznania ich súvzťažností. A preto sa nám na záver tohto článku veľmi vteravo vtlačá do mysle otázka, a to iste aj opodstatnene, ako by dnes reagoval Jur Koza Matejov, náš niekdajší praecessor z KN, na ideovo neokrôchaný transparent, ktorý rozvinula skupinka tiež „svedených“ no inteligenciu asi sotva oplývajúcich mladých demonštrantov (a už ani nevedno, či vôbec nejakých aspoň „Slováčikov“), a to nedávno na Námestí SNP v Bratislave s textom – IDEME SI PO VÁS MONS. TISOKOL! Lebo vtedy, pred 60-timi rokmi, tento náš predchodca na podobný prípad reagoval článkom: NEMY PROTEST ZADUBENÝCH MAMELUKOV, čo by sa azda hodilo dnes aj nám na „ošacovanie“ tohto protestu. Ibaže slovo *nemy* teraz by bolo vhodnejšie nahradiť adjektívom *infernalny* čiže pekelný, lebo z neho zavanul ten vskutku pravý pach niekdajšej diabolskej eštabáko-boľševickej či akějkoľvek inej fašizoidnej zvlčilosti, a to vice versa práve od tých, čo sa tak demonštratívne kasali a kasajú ako bojovníci proti fašizmu, potvrdzujúc tak pravdivosť tohto už známeho papiniovského konštatovania, že vskutku aj u nás prišiel čas, „keď barani nám vyčítajú, že páchneme“!

A že arcibiskup Sokol cíti morálnu povinnosť zastáť sa aj nevinne škandalizovaného zranenia Tisu, nerobí nič navyše, iba to, čo mu káže jeho kňazská a kresťanská povinnosť, ba aj ľudská česť. Veď mnohí dnes už ani nevedia, akým okato vierolomným spôsobom pripravili o život človeka stalinské vládne kruhy, ktorý si zaslužili tú najvyššiu úctu. Preto bude namieste odcitovať zázpisnicu zo spoločného zasadnutia českých a slovenských komunistov, ktoré sa konalo 2. decembra 1946 v Prahe, s cieľom, ako justične pripraviť vraždu prezidenta Dr. Jozefa Tisu. Za slovenskú stranu ju podpísal komunistický triumvirát Husák, Novomeský a Holdoš. A v nej môžeme čítať toto:

„V danej chvíli je Tisov proces jednou z najvýznamnejších udalostí v republike a jeho priebehu, správneho politickému vedeniu a úspešnému ukončeniu musí byť venovaná potrebná pozornosť. Úspešné ukončenie procesu proti Tisovi a spol. bude znamenať citelnú ranu podzemnej a zjavnej reakcii, prispeje ku konsolidácii politických pomerov na Slovensku a upevneniu jednoty štátu a bude mať značný vplyv na vnútrostranícké pomery v Demokratickej strane.

Najmä treba:

a/ zaistiť pevnosť obžaloby a súdu,
b/ urobiť všetky opatrenia, aby tlačou, rozhlasom a inými prostriedkami bola verejná mienka správne ovplyvnená,

c/ pôsobiť k tomu, aby všetky strany NF [národného frontu] Čechov a Slovákov boli v otázke Tisovho odsúdenia a vykonania rozsudku nekompromisné,

d/ vydat' obžalobný spis s najväčším urýchlením v tlačí pre širokú verejnosť,

e/ sledovať pozorne všetku tlač, najmä tlač DS a v prípade pokusov ovplyvniť verejnosť v prospech Tisu a spol. okamžite zasiahnuť.“ (A-ÚV KSS, fond 63, č. j. 27)

Teda, *sapienti sat!* – múdremu stačí, aby si mohol utvoriť obraz o zvlčilosti komunistickej morálky, ako aj o morálke jej novodobých „antifašistických“ obhajcov!

Po dlhšej dobe znovu počuť a vidieť niektorých tzv. intelektuálov (toto označenie nechápem pejoratívne, prevzala som ho z televízneho vysielania). Pobúrili ich slová arcibiskupa J. Sokola, ktorý hodnotil prvú Slovenskú republiku (1939 – 1945) a aktivity jej prezidenta Dr. J. Tisu. Televízie, verejnoprávna i súkromná, a väčšina médií dáva namiesto objektívneho rozboru faktov „púšťajú“ do éteru často pseudoargumenty, fikcie a starostlivo a zámerne z kontextu povytřávané vety. Televízia premieta povytřávané staré filmové zábery tak, aby kompromitovali a dehonestovali prvú Slovenskú republiku, jej prezidenta i Slovákov ako takých. Chvála Bohu, žijeme v demokracii, kde je zaručené právo na slobodu prejavu i právo na šírenie pravdy. Preto i ja sa chcem vyjadriť k udalostiam, ktoré sa odohrali pred viac ako 65 rokmi.

Na prelome rokov 1938-1939 i doba bola prelomová. Ukázalo sa (v Mnichove 1938), že rozhodujúcimi veľmocami v Európe už neboli Veľká Británia a Francúzsko, ale hitlerovské nacistické Nemecko a Mussoliniho fašistické Taliansko. V Británii i Francúzsku mali z Hitlera taký strach, že neboli schopné dodržať svoje garančné záväzky voči viacerým krajinám ani odporovať megalomanským požiadavkám Hitlera a jeho spojencov. Najvyšší predstavitelia Veľkej Británie a Francúzska boli presvedčení, že Hitlera učiekajú politiku appeasementu (upokojovania) a mier, aký-taký, bude zaručený. V skutočnosti politika appeasementu mala za následok, že Hitlerovi a jeho súpratníkovi narástli „rohy“ a v Strednej Európe si robili, čo chceli. Okrem toho politika appeasementu mala za následok, že neopísateľný strach z Hitlera dostali aj vlády na východe Strednej Európy a na Balkáne. Tamajšie vlády s neopísateľnou nehanebnosťou zobraňovali Hitlerovo priateľstvo a priazeň. Našli sa aj takí politici, čo od strachu z Hitlera pustili do gati (Beneš) a ušli kade ľahšie, zanechajúc svoje národy napospas Hitlerovi.

Úmerne strachu z Hitlera rástla jeho arogancia a menil mapu, najmä strednej Európy, podľa vlastnej vôle. Prvou obeťou Hitlera bolo Rakúsko (Anschluss, marec 1938), potom boli okyptené Čechy a Morava (Mnichov, september 1938), nasledovalo okyptenie Slovenska a Podkarpatskej Rusi horthyovským fašistickým Maďarskom (Viedeň, november 1938).

Pod tlakom Hitlera a z rozhodnutia Slovenského snemu vzniklo samostatné Slovensko (14. marec 1939), z rozhodnutia Hitlera Nemecko obsadilo okyptené Čechy a Moravu (Protektorát, 15. marec 1939), so súhlasom Hitlera horthyovské Maďarsko obsadilo okyptenú Podkarpatskú Rus (15. marec 1939). Po predchádzajúcom alebo dodatočnom súhlase Hitlera Maďarsko zaútočilo na suverénny Slovenský štát (23. marec 1939). Hitlerovské Nemecko dňa 1. septembra 1939 zaútočilo na Poľsko. K útoku na Poľsko sa pridali Sovietsky zväz (17. september 1939) a na základe „Ochranej zmluvy“ s Nemeckom útoku na Poľsko sa musela zúčastniť aj Slovenská republika. Slovenské vojenské oddiely sa zúčastnili obsadenia len slovenských etnických území, ktoré si Poľsko od Slovenska v rokoch 1920, 1924 a 1938 privlastnilo. Hitler ponúkol Dr. Tisovi, aby Slovensko obsadilo aj Zakopané, Nový Targ a Krynicu s okolím. Dr. Tiso to odmietol s odôvodnením, že tam nežijú Slováci a tieto územia nikdy nepatrili k Slovensku. Poľsko kapitulovalo po štyroch týždňoch bojov a nemilosrdnym bombardovaním

Varšavy. Niektorí historici hodnotia útok na Poľsko ako začiatok 2. svetovej vojny.

Víťazstvo nad Poľskom nebol pre Hitlera koniec, ale začiatok. V apríli 1940 nemecká armáda vtrhla a obsadila Dánsko a Nórsko. V máji 1940 rovnaký osud stihol Belgicko a Holandsko, pričom holandský Rotterdam zažil dovtedy nevídaný a neslýchaný kobercový nálet nemeckého letectva. V máji – júni za 6 týždňov bola rozdrvená francúzska armáda a anglický expedičný zbor. Zatiaľ čo Francúzsko kapitulovalo, anglický expedičný zbor (viac ako 200 000 mužov) s veľkým šťastím utiekol späť na britské ostrovy. Angličania boli rozhodnutí brániť svoju krajinu pred inváziou nemeckých vojsk, i keď predpovede, že obrana bude úspešná, neboli vôbec optimistické. Napriek tomu s nemeckou Luftwaffe bojovali s takou odvahou a sebaobetovaním, že ju porazili. Po neúspechu na anglickom nebi Hitler a jeho spojenci v apríli 1941 dobyli Bal-

EDITA TARABČÁKOVÁ

Slobode prejavu áno, pravde nie?

kán a v júni 1941 vtrhli do Sovietskeho zväzu. Za niekoľko mesiacov Hitler dobyl Kyjev, obkľučil Leningrad a jeho vojská sa dostali k Moskvu.

Páni „intelektuáli“ nechce sa mi veriť, že to všetko nevídate! Keď to viete, nechápem, čo chcete? Presvedčiť seba a ľahkoverný svet, že Dr. J. Tiso mohol či mal sa postaviť s celým národom (3 milióny Slovákov) ozbrojeným kosami, vidlami a v lepšom prípade valaškami proti Hitlerovi a jeho takmer 10 miliónovej „pozuby“ tankami a lietadlami vyzbrojenej armáde? Sami dobre viete, že by Hitlerove vojská prevlivali Slovensko od západu na východ a zo severu na juh tak, že by nezostal kameň na kameni a teraz by nebolo ani tých, čo spomínajú, ani tých, čo protestujú. Alebo si myslíte, že Dr. Tiso mal pracovať proti vzniku samostatného Slovenského štátu? Komu by tým pomohol? Okyptené Slovensko by bolo rozdelené medzi Maďarsko, Poľsko a Nemecko, čo by malo za následok zánik slovenského národa následkom maďarizácie, polonizácie a germanizácie. A Židia a Rómovia by mali ešte krutejší osud ako ten, ktorý ich stihol ako občanov Slovenska.

Dnes by už každý mal vedieť, že holokaust (Endlösung) vymysleli najvyšší hodnostári hitlerovského Nemecka a boli to satani v ľudskej podobe. V celej Nemeckom ovládnanej Európe bol holokaust naplánovaný, riadený a jednotlivým štátom nanútený nemeckou vládou a jej emisármi. Nemeckí emisári na mieste organizovali sústreďovanie Židov a ich transporty do koncentračných táborov v Poľsku, a od miestnych vlád tvrdo vyžadovali aktívnu spoluprácu. O tom je bezpočet nespochybných dokumentov. No napriek tomu naši niektorí tzv. „intelektuáli“ a redaktori v svojich príhovoroch a komentároch vystupujú s falšnými a „zahmlenými“ pseudoinformáciami, ktoré odporujú historickým faktom. Sú to najmä tri vymyslené a šírené klamstvá:

1. Propagandou a aj cestou neobjektívnej literatúry sa šíri, že prvým štátom, čo deportovalo Židov bola prvá Slovenská republika. Pravda je však nasledovná: Už 17., 18. a 20. októbra

1939 odišli do Niska (mestečko v Nemecku okupovanom Poľsku) 3 transporty: z Prahy, Moravskej Ostravy a Rakúska, ktoré odviezli spolu viac ako 3 000 Židov. Časti z týchto nešťastníkov sa podarilo utiecť do Sovietskeho zväzu, ktorého vtedajšia hranica bola vzdialená asi 30 km od Niska. Do konca roka 1941 z Nemecka, Rakúska a Protektorátu Čechy a Morava bolo vystávaných viac ako pol milióna Židov mimo územia Nemeckej ríše. V súvislosti s Eichmannovým súdnym procesom (Jeruzalem 1961) bolo nespochybniteľne dokázané, že v auguste 1941 Maďarsko deportovalo do Nemeckom obsadenej Ukrajiny viac ako 18 000 Židov, ktorí neboli alebo nestihli dokázať, že sú občanmi Maďarska. Z nich viac ako 16 000 povraždili špeciálne SS Einsatzkomandá. V januári 1942 maďarskí poľní zandári a armáda v Maďarsku okupovanom Novom Sade (Vojvodina) vyvraždili takmer 4 000 Srbov a 1250 Židov neobyčajne brutálnym

spôsobom. Od 16. októbra do 16. novembra 1941 z Protektorátu bolo vysídlených ďalších okolo 6 000 Židov v piatich transportoch. Prvý transport Židov z Terezína do Osvienčimu odišiel už vo februári 1942. Vo Francúzsku začali zriaďovať koncentračné tábory pre Židov už v januári 1941. Nemecký emisár pre židovskú otázku vo Francúzsku Dennecker hlásil do Berlína koncom februára 1942, že už je všetko pripravené na vysídlenie Židov. V Nemeckom okupovanom Srbsku začali s vyvražďovaním viac ako 2 000 Židov v táboroch Šamac a Belehrad. Generál horských strelcov Franz Böhmer vydal rozkaz, že za každého nemeckého vojaka a etnického Nemca zabitého partizánmi má byť zastrelených 100 Židov. Pokiaľ nemecký vojak alebo etnický Nemec bol ranený, má byť zastrelených 50 Židov.

Ako je známe prvý transport Židov odišiel zo Slovenska 23. alebo 25. či 28. marca 1942. To znamená, že deportácie Židov a ich vraždenie sa začali viac ako dva roky pred odchodom prvého transportu Židov zo Slovenska.

2. Klamstvom je aj šírenie informácií, že deportácie Židov zo Slovenska sa diali bez akéhokoľvek nátlaku zo strany Nemeckej ríše. Pravda je taká, že Nemecká ríša cestou Ministerstva zahraničných vecí a tajných služieb robila nátlak na riešenie židovskej otázky na všetky európske štáty, ktoré ovládala alebo kontrolovala. Židovská otázka tvorila vždy a všade jednu z absolútnych priorít Hitlerovho politického programu. Všetko sa konalo pod stálym nátlakom a dozorom nemeckých poradcov a agentov. Tribunál pre vojnových zločincov v Norimbergu verifikoval, že jeden z najvyšších expertov nemeckého Ministerstva zahraničných vecí pre židovskú otázku D. E. Veessenmayer už 11. marca 1939 hlásil z Bratislavy do Berlína, že „už má všetkých Židov v ruke.“ Z dátumu tejto správy je zrejme, že hlásenie bolo odoslané ešte za Česko-Slovenskej republiky, keď Hitler ešte nebol rozhodnutý, či odsúhlasí samostatnosť Slovenska. Nemeckí agenti, ktorí pracovali na likvidácii Česko-Slovenska, sa až do 14. marca 1939 venovali slovenským Židom omnoho viac ako bu-

dúcemu osudu Slovákov. Po vyhlásení samostatného Slovenského štátu a po podpísaní vynútenej slovensko – nemeckej Ochranej zmluvy nemecký vplyv nadobudol právny podklad, ktorý Nemci využívali „ad maximum“.

Ťažko je nájsť medzi mnohými hláseniami nemeckých agentov do Berlína také, v ktorých nie sú informácie o stave židovskej otázky na Slovensku. Z tohoto pohľadu sú zaujímavé hlásenia nemeckých agentov počas poľského ťaženia (september 1939). Nemeckí agenti do Berlína hlásili, že v slovenskej armáde sú Židia s plnými služobnými titulmi a ľahko sa môže stať, že slovenskí Nemci a slovenskí Židia budú slúžiť v spoločnej jednotke, čo je v rozpore s literou i duchom norimberských zákonov. Berlín bol obzvlášť znepokojený tým, že na Slovensku ešte neboli vydané slúbené protizidovské zákony. Sám Ribbentrop si preto predvolal do Berlína šéfa slovenských Nemcov F. Karmasina, aby o tom podal správu a navrhol zjedna-

ného riešenia! Slovensko bolo prvé v celej Hitlerom ovládnanej Európe, ktoré už v októbri 1942 totálne zastavilo transporty Židov, zatiaľ čo zo všetkých ostatných Hitlerom ovládnutých štátov boli vypravované tieto hrozné transporty naďalej.

3. Tretím nesmierne závažným a podlým klamstvom je šírenie lživého a ničím nepodloženého tvrdenia, že vláda prvej Slovenskej republiky vyvážala Židov do likvidačných táborov a na istú smrť. Každý historik by mal vedieť, že všetky vyjednávania medzi Slovenskom a Nemeckom v tejto otázke majú svoj začiatok v probléme práce robotníkov Slovenska pre potreby Nemeckej ríše. Dávno pred vznikom samostatného Slovenského štátu robotníci zo Slovenska pracovali v Čechách, na Morave a v Rakúsku v počte okolo 50 000 ľudí ročne. Od roku 1938 – 1939 sa uvedené krajiny stali súčasťou Nemeckej ríše. V dôsledku vojnových udalostí Nemecko z roka na rok zvyšovalo svoje požiadavky a v roku 1942 v Nemeckej ríši už pracovalo asi 100 000 robotníkov zo Slovenska. V tom čase slovenská vláda už nemala ďalšie voľné kapacity robotníckych profesií, lebo nezamestnanosť na Slovensku už neexistovala, na východnom fronte bolo nasadených asi 50 000 slovenských vojakov a ako som už uviedla, v Nemeckej ríši už pracovalo asi 100 000 slovenských robotníkov. Keď nemeckí vyjednávači tvrdia a opakovane vyžadovali dať k dispozícii Nemecku ďalších 20 000 robotníkov, slovenský splnomocnenec pri týchto jednaniach Dr. Izidor Krno nadhodil ako krajinu možnosť dať k dispozícii Ríšskemu ministerstvu práce ako náhradu za 20 000 robotníkov 20 000 práceneschopných Židov. Nemeckí vládni činitelia s týmto riešením (s určitými finančnými a inými podmienkami) súhlasili. Slovenská vláda bola ubezpečená, že Židia zo Slovenska budú usídlení v okolí Lublina (východné Poľsko), budú mať svoju samosprávu, budú preškolení na rôzne robotnícke profesie a ich záležitosti bude riešiť ich – teda židovská rada najstarších. Ďalej slovenskej vláde bolo zaručené, že Židia budú mať vlastnú židovskú poriadkovú službu, budú mať možnosť vykonávať náboženské obrady a že sa s nimi bude zaobchádzať čo najľudskejšie. Prezidentovi Dr. Tisovi to potvrdil osobne aj hlavný organizátor tejto nemeckej akcie Adolf Eichmann, ktorý 25. mája 1942 navštívil Bratislavu.

Po začatí násilného vystávania Židov začali kolovať chýry, že Nemci Židov mučia prácou, hladom a že ich dokonca vraždia. Bolo to také neveriteľné, že ani Židia tomu neverili. Tým menej tomu mohla veriť slovenská vláda a prezident Tiso, ktorý poznal nemecký národ ako vysoko kultúrne spoločenstvo, ktoré podľa všeobecnej mienkby by nemohlo prísustiť také kruté a barbarské zločiny. Žiaľ, pravda o zaobchádzaní so Židmi v nemeckých táboroch prekonalala i najhroznejšiu predstavivosť. Istotu o tom svet získal až na konci a po 2. svetovej vojne.

Prezident Dr. Tiso a slovenská vláda, keď sa v lete 1942 zoznámili aj s iba neoverenými a nedokázanými správami, že Židov v nemeckých táboroch v obsadenom Poľsku nielen trýznia tvrdou prácou a hladom, ale aj vraždia, pozastavili transporty a nemeckej vláde predložili priam šialene odvážnu žiadosť: Slovensko žiada nemecké orgány, aby mohlo vyslať reprezentatívnu delegáciu, ktorá by na mieste usídlenia Židov vyvezených zo Slovenska mohla zistiť, ako sa tam so Židmi zaobchádza. Keď Nemci žiadosť slovenskej vlády odmietli, transporty zo Slovenska boli totálne zasta-

vené. Od 20. októbra 1942 neodišiel zo Slovenska ani jeden transport, nebol vyvezený ani jeden Žid (situácia sa zmenila po potlačení SNP).

Pripomínam, že uvedená žiadosť slovenskej vlády bola podaná v čase, keď Nemci boli na vrchole svojej moci. Európa od Atlantického oceánu až po Leningrad, Moskvu a Stalingrad bola v nemeckých rukách. Zástavy s hákovým krížom boli vztýčené na Ararate a ďalších štítach Kaukazu. Židovský historik G. Reitlinger v roku 1953 pokladá tento čin slovenskej vlády za prvú vzburu proti Hitlerovmu *Endlösung* (konečnému riešeniu židovskej otázky). Podobne tento čin hodnotili aj mnohí ďalší historici.

Skutočnú, dokumentovanú pravdu o tom, čo sa v Osvienčime odohráva, prezident Tiso a slovenská vláda dostali až v máji 1944, keď sa dvom slovenským Židom, Walterovi Rosenbergerovi z Topolčian a Alfredovi Wetzlerovi z Trnavy, vďaka ich odvaha, vytrvalosti a neuveriteľnému šťastiu podarilo ujsť z tábora smrti – Osvienčimu. Títo dvaja Židia keď došli na Slovensko, našli tu všestrannú podporu a pomoc. Na základe zažitých i upozorovaných faktov spisali protokol, ktorý bol v Bratislave preložený do viacerých svetových jazykov a doručený do mnohých krajín. Tento protokol opisoval také hrozné, neuveriteľné zážitky, že trvalo mesiace kým vládne kruhy v štátoch Európy i sveta boli schopné uveriť v pravdivosť tohoto strašného protokolu.

Vtedy už viac ako jeden a pol roka zo Slovenska nebol vyvezený ani jeden Žid. Prispelo k tomu niekoľko faktorov. Bolo to zamietavé stanovisko prezidenta Tisu, slovenského obyvateľstva k transportom a aj vplyv Vatikánu a katolíckych biskupov. Boli to aj „šeptané“, i keď neverené, správy šíriace sa medzi obyvateľstvom o vraždení Židov v nemeckých táboroch. Veľký vplyv na zastavenie transportov mal aj nepodpísaný list židovského väzňa, ktorému sa koncom septembra 1942 podarilo ujsť z tábora Lublin – Majdanek, v ktorom opísal osud vyvezených Židov do Nemcami okupovaného Poľska. Keď sa slovenskí vládni činitelia oboznámili s týmto nepodpísaným listom,

uverili mu a povedali Berlínu: Odtiaľ zo Slovenska nepôjde ani jeden transport, ani jeden Žid. Keď Nemci odmietli pripustiť slovenskú vyšetrovaciu komisiu navštíviť tábory v Poľsku, ani prezidenta Tisu, ani slovenskú vládu, ani ďalších slovenských činiteľov nemohol prinútiť ani tlak, ani hrozby z Berlína, aby obnovili transporty. Aj hlavný žalobca proti prezidentovi Tisovi Dr. A. Raša v svojich Spomienkach napísal: „V čase rozhodnutia o deportácii Židov (zo Slovenska) nemožno samozrejme imputovať ani Tisovi ani komukoľvek inému, že by už vedeli, že Židia idú na smrť.“ Preto pripisovať zodpovednosť Dr. Tisovi za vyvážanie Židov na istú smrť je osočovanie, úplná strata súdnosti alebo prejav politickej či inej nenávnosti. Každý rozumný a mravne citiaci človek to musí odmietnuť.

Nikde nie je dokázané, že Dr. Tiso bol iniciátorom nejakého skutku, ktorý mal za následok deportáciu Židov. Slovenskí historici i publicisti by mali vedieť, že Dr. Tiso ako prezident nemal ani možnosť také opatrenie nariadiť, ani mu zamedziť alebo ho zrušiť. Predsedovi vlády V. Tukovi sa podarilo v Sneme presadiť odhlasovanie tzv. zmocňovacieho zákona č. 210 z 3. septembra 1940, podľa ktorého zodpovednosť za všetky protizidovské opatrenia bola prenesená na predsedu vlády. Takto nariadenia predsedu vlády podpísané aj ministrom vnútra nadobudli silu zákona aj bez akéhokoľvek prejavu súhlasu Snemu alebo prezidenta republiky. Pod nemeckým tlakom Tuka využil tento zákon a vydal „Židovský kódex“ – vládne nariadenie č. 198/1941 o právnom postavení Židov. Tento kódex bol takmer vernou kópiou nemeckých Norimberských zákonov. Len s ťažkosťami sa podarilo prezidentovi Dr. Tisovi, aby do kódexu bol vsunutý paragraf 255, podľa ktorého prezident republiky má právo udeľovať „oslobodenie z ustanovení tohoto nariadenia“ (výnimky), ktoré sa týkali aj členov rodiny. Napriek nátlaku zo strany Tuku prezident Dr. Tiso tento „Židovský kódex nikdy nepodpísal. Odhaduje sa, že vďaka výnimkám pred transportmi bolo zachránených viac ako 35 000 Židov.

V Berlíne Tisov postoj k Židovskému kódexu hodnotili veľmi negatívne. Činiteľov v Berlíne urážalo, že si slovenský prezident dovolil nepodpísať Židovský kódex, na prípravu a presadení ktorého v Bratislave pracovali najlepší nemeckí legislatívni odborníci na čele s Dr. Hansom Globkem.

Tento článok nie je napísaný na obhajobu prvej Slovenskej republiky a jej prezidenta Dr. J. Tisu. ale vyjadruje sa k spôsobu a obsahu argumentácie „intelektuálov“, medzi ktorými sú aj známi historici, publicisti a novinári. Neverím, že o prvej Slovenskej republike a jej prezidentovi vedia len to, čo povedali, lebo všetko, čo o tom povedali, vyznelo až príliš negatívne. Priam znevažovali slová arcibiskupa Mons. Jána Sokola, keď jednoduchými ľudskými slovami hovoril, aj na základe svojich chlapčenských skúseností, o blahobytu na Slovensku počas prvej Slovenskej republiky.

Len zlomyseľný nactiutíhač sa môže tváriť, že nechápe arcibiskupove slová o relatívnom blahobytu v tej dobe v porovnaní napr. s najbližšími susedmi Slovenska. Opíšem preto situáciu v tom čase v Maďarsku. Že Maďarsko má nepomerne lepšie poľnohospodárske podmienky ako Slovensko, to snáď priemerne vzdelanému človeku nemusím ani vysvetľovať, a naviac ešte okupovalo aj najúrodnejšie časti Slovenska. Napriek tomu v Maďarsku už od roku 1939 bol zavádzaný prídellový systém na potraviny, kurivo i ďalšie komodity. Už koncom roku 1939 v Maďarsku „hnedol“ (barnult) chlieb, lebo pšenicu vymieľali až na 77% a od roku 1940 na 85%. Pekári inú múku ani nedostávali. Už od decembra 1939 boli celoštátne zavedené dva bezmäsové dni v týždni. V apríli 1940 zaviedli pridel na cukor, ktorý bol na osobu a mesiac v mestách necelý 1/2 kg, na dedinách necelých 40 dkg. V apríli 1940 bol zavedený aj prídél tuku, a to 1 kg na osobu a mesiac. Táto dávka bola od januára 1941 znížená na 80 dkg na osobu a mesiac. Od decembra 1940 na prídél bolo drevo a uhlie. Byty sa vykurovali na 16°C (v noci). Nedostatkový a drahý bol priemyselný tovar atď.

Páni „intelektuáli“, porovnajte

uvedené údaje so situáciou na Slovensku. Pokiaľ neveríte štatistikám, opýtajte sa na to ešte žijúcich svedkov. Chvála Bohu, na Slovensku žijú ešte tisíce ľudí, ktorí si pamätajú prvú Slovenskú republiku. Som si istý, že takmer do jedného vám povedia: Áno, na Slovensku bol v rokoch 1939 – 1944 (až do povstania) blahobyt a Slovensko bolo až do povstania oázou mieru a pokoja.

Prvej Slovenskej republike a jej čelným predstaviteľom, ale najmä jej prezidentovi sa vyhádza na oči prenasledovanie Židov. Na rozdiel od niektorých iných krajín Európy, na Slovensku snáď ani nežije občan, ktorý by prenasledovanie a fyzickú likvidáciu Židov neodsudzoval. Historici, publicisti, novinári a ďalšie verejne i neverejne vystupujúce osoby by mali v každom prípade úzkostlivo dodržiavať profesionálnu poctivosť a vedeckú pravdu. Prečo potom zamlčiate pravdu? Prečo nepoviete, že Stalin v Sovietskom zväze začal sťahovať Židov do Birobidžanu (na východnej Sibíri) už od roku 1928, kde zriadil pre nich autonómnu republiku? Keď hovoríte o vysťahovaní Židov zo Slovenska od konca marca do júna 1942, prečo súčasne nepoviete o úmysle Hitlera vysťahovať všetkých Židov z Nemecka a neskôr aj z Nemeckom kontrolovanou Európou na Madagaskar a zriadiť tam „Slobodný židovský štát“? Prečo súčasne nepoviete, že o probléme sťahovania Židov z Európy na Madagaskar (aj do Tanganiky a Guayany) rokovala medzinárodná konferencia, ktorú zvolal do Evianu (Francúzsko) americký prezident D. F. Roosevelt v júli 1938. O týchto skutočnostiach sú preda stovky publikácií a je vylúčené, aby aj „naši intelektuáli“ o nich nevedeli a neustále opakovali staré „poučky“. Všeobecne známe (v kruhoch historikov) je, že na pláne Madagaskar odmietli spolupracovať ako delegáti medzinárodných židovských organizácií, tak aj niektorí štátnici. Napr. vtedajší prezident Francúzska (Vichy) Pétain a francúzska vláda odmietli dať súhlas premeniť Madagaskar na „Slobodný židovský štát“.

Ako je známe, Hitler už v roku 1939 získal celé západné Poľsko a v roku 1941 aj východné Poľsko a obrovské územie západnej časti Sovietskeho zväzu. 10. februára 1942 Hitler upustil od plánu Madagaskar a rozhodol sa sústrediť Židov z Nemeckom kontrolovanou Európou na Východe (najmä v okupovanom Poľsku). Kto vtedy, okrem Hitlera a hrstky jeho najvernejších súkmeňovcov – nacistov, mohol čo i len tušiť, čo to pre riešenie židovskej otázky bude znamenať! Prečo naši „intelektuáli“ mlčia alebo málo hovoria o tom, čo sa vtedy v Berlíne odohrávalo? Dnes už je spoľahlivo zdokumentované, že na príkaz Hitlera v Berlíne už v roku 1941 boli rozpracované projekty výstavby likvidačných táborov. O týchto projektoch na supertajnej schôdzke 14 zasvätených referoval „muž so železným srdcom“ R. Heydrich a zápisnicu písal Eichmann. Schôdza sa konala 20. januára 1942 na predmestí Berlína – Am Grossen Wanssee. Kto okrem tých 14 zasvätených mohol čo i len tušiť, že Hitler a hrstka jeho najvernejších a najspoľahlivejších súkmeňovcov rozhodla, že význam slova *Endlösung* sa z vysídlenia mení na vraždenie a pracovné tábory pre Židov, ale aj iných nešťastníkov sa menia na likvidačné tábory? Kto mohol uveriť, že taký strašný zločin sa mohol zrodit v ľudskej hlave? Veď celý svet ešte ani v roku 1944 nebol schopný tomu uveriť! Prečo naši „intelektuáli“ nehovoria o tom, akú šialenosť, takmer sebazničujúcu odvalu mal prezident Tiso a

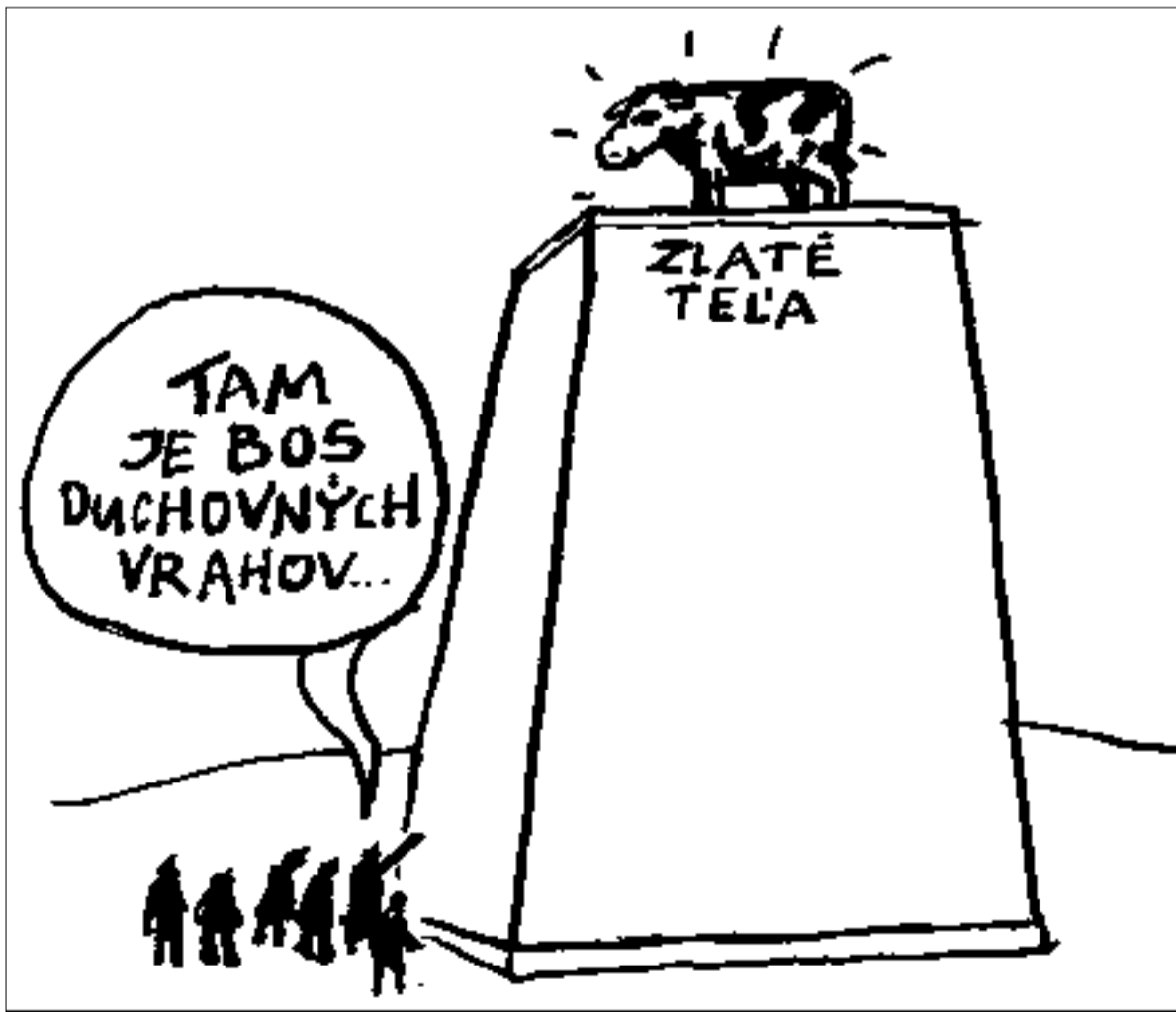
celá slovenská vláda, keď už v júni 1942 pozastavila a v októbri 1942 totálne zastavila transporty Židov zo Slovenska, keď zo všetkých ostatných Hitlerom kontrolovaných štátov Európy prúdili transporty do likvidačných táborov ešte takmer dva roky a z niektorých krajín aj v prvom kvartáli 1945. Ja si dokonca myslím, že práve tento tvrdý a nezlomný postoj Dr. Tisu a slovenskej vlády pôsobil povzbudivo aj na iné krajiny tak, že odsielanie transportov spomaľovali a sabotovali, a tak zachránili nemálo Židov.

Je pravda, že niektoré z Tisových prejavov, najmä prejav, ktorý predniesol 15. augusta 1942 v Holíci a aj ďalšie dva či tri miernejšie, musia vzbudiť pohoršenie. Obsahujú totiž protizidovské postoje a vyšli z úst katolíckeho kňaza. Tak sa to javí na prvý pohľad. Ale historik, ktorý má vysloviť úsudok o výrokoch politického činiteľa, musí, ak chce povedať vedeckú pravdu, vychádzať a hodnotiť všetky známe výroky tejto osoby. Musí vychádzať z jeho ideového zamerala, z jeho politického programu a predovšetkým z jeho konania – z jeho skutkov. Jeho skutky v židovskej otázke môžeme zhrnúť do vety: Prezident Tiso presadil výnimky a nimi zachránil od transportov asi 35 000 Židov.

A ako to hodnotili jeho súčasníci? Generálny konzul Švajčiarska Max Grösl 23. apríla 1943 do Bernu hlásil: „Prezident Tiso robí všetko, čo je v jeho moci, aby deportácie Židov definitívne zastavil a osud pozostalých Židov do určitej miery ľudsky upravil. V tomto jeho úsilí sa teší sympatiám prevážnej časti slovenského obyvateľstva.“ V roku 1980 slovenský Žid, univerzitný profesor Eugen Löbl napísal: „Fakt, že na čele Slovenska stál kňaz, treba vidieť ako kontinuitu slovenských dejín; ako snahu zabrániť, aby nacistické pohanstvo uchvátilo slovenský národ; a v danej politickej konfigurácii aj ako snahu zabrániť národnej genocíde.“ O význame prvej Slovenskej republiky E. Löbl ďalej napísal: „Z hlbokého historického odstupi hlásime sa k ideálom, ktoré stáli pri kolíске Slovenského štátu, a to jediného štátu v tomto dejinnom období, ktorý spájal svoju štátnosť s ideálmi kresťanstva.“

Občania Slovenska majú veľký záujem o dejiny prvej Slovenskej republiky a o aktivity i osudy jej predstaviteľov. Svedčí o tom i mimoriadny záujem o knihu prof. Milana Stanislava Ďuricu: Jozef Tiso, 1887 – 1947. Životopisný profil. Občania Slovenska chcú vedieť, kde je pravda. Zatiaľ nikto nespochybniteľne nedokázal, že v danej situácii, v akej vznikol a existoval Slovenský štát, mohol robiť inú, lepšiu domácu i zahraničnú politiku. Zatiaľ nikto nespochybniteľne nedokázal, že by Dr. J. Tiso bol iniciatívne autorom nejakého skutku, ktorý by mal za následok deportáciu Židov. Zatiaľ nikto nedokázal ani len povedať, čo by bolo v tom čase spravodlivejšie a predovšetkým realizovateľné.

Žijeme v čase integrujúcej sa Európy. Pocity krivdy, traumy z minulosti a obvinenia by sme nemali brať so sebou. Keď existujú kontroverzné otázky, vyriešme si ich. Pretrváva kontroverznosť objektívneho hodnotenia prvej Slovenskej republiky a jej prezidenta Dr. J. Tisu. Naši „intelektuáli“ by urobili neceneniteľnú službu pre Slovensko i celú Európou, keby zabezpečili u historikov kolektívne zhodnotenie prvej Slovenskej republiky a u sudcov obnovenie súdneho procesu s jej prezidentom Dr. J. Tisom. Potom by sme si mohli povedať, že sme prispeli k stvoreniu takej Európy a snáď aj takého sveta, kde sa možno nielen narodí a zomrieť, ale kde bude aj hodno žiť.

Kresba: Andrej Mišanek

Krásna v rozmanitosti, rozmanitá v kráse je krajina, ktorú na juhu omývajú vody Dunaja a na severe zdobia končiare Vysokých Tatier. Ako vzácne dary zeme sú po nej v neprehľadnom množstve roztrúsené jedinečné oázy slovenskej kultúry, slovenského folklóru. Čo doľna – to iný mrav, iný folklór, hudba, iný kroj.

Všetky tieto jedinečné, originálne kultúrne prejavy nachádzajú zjednocujúci azyl, zjednocujúcu základňu v umeleckom súbore Lúčnica. Vytvárajú synergický efekt, ktorý nám celkom oprávnenne závidí celý svet.

Choreografie Lúčnice sú na vysokej estetickú úrovni. Etnograficky sú jednotlivé tance presne regionálne ukotvené. Vidieť to na tanečných kreáciách, hudbe, aj na kostýmoch. Lúčnica je pravdivým obrazom slovenskej duše. Umelecký súbor, ktorý zjednocuje slovenský národ. Krásu jednotlivých dedín, dolín, kopanic, lazov, vrchov a hôr zjednocuje do krásy celonárodnej. Hrdo, vznešene, vysoko nesie už takmer šesťdesiat rokov vlajku vyspelej kultúry víchom svetových dejín. Lúčnica sa za toto viac ako polstoročné obdobie stala stelesnením slovenskej integrity, nezlomnej vôle, ukážky ochoty mladých generácií lúčničiarov – skutočnej, pravdivej osobnostnej elity národa – vzoprieť sa neľahkým podmienkam, nepodľahnúť im a byť hodný umu, tvorby, práce, odkazu predkov.

Atmosféra vystúpení Lúčnice je tradične riavou spontánnosťou, radosťou, smiechu a zároveň pravdivosťou a hlbokou pokorou. Duch Lúčnice si jednoducho okamžite získava publi-

MICHAL RAŠO

Jubiluje „erbový človek“ Lúčnice

Je naozaj vyčerpávajúce, ak jedna generácia niečo dobré vytvorila a vybudovala a chce nezištne nasledujúcej generácii odovzdať svoju skúsenosť – a tá túto nezištnosť skrátka odmietne. Je to demoralizujúce a pôsobí to na spoločnosť rozkladne. Takéto správanie považujem za vnútorné slovenské barbarstvo.

Prof. ŠTEFAN NOSÁL

ka nielen doma, ale aj všade vo svete.

Tieto symbolické piliere sú zároveň charakteristickou črtou aj pre jej umeleckého šéfa a choreografa Prof. Štefana Nosála. Rodák spod Poľany, v týchto dňoch jubilujúci osemdesiatnik ich, s prirodzenosťou jemu vlastnou, vštepoval aj svojej umeleckej láske – Lúčnici. V tomto duchu postupne ovplyvňoval a vychovával aj niekoľko generácií tanečníkov. V tejto súvislosti hodno spomenúť aspoň niektorých z nich: Jožko Majerčík, Stano Dužek, Svetlo Haruštiak, Ivan Milko, Miro Heseck, Jano Blaho, Vlado Urban, Ervín Varga, Jano Jamriška, Paľo Bútor, Štefan Zima, Paľo Širáč, Vlado Kysel'... až po Mikiho Sivého, Jula Jackuliaka, či Stana Marišlera. Za všetkých jeho žiakov sa azda najvýstižnejšie vyjadril jeden z jeho najúspešnejších, choreograf Janko Durovčík: "Mal som v živote šťastie, že som stretol s-

slovenskej tradície a plnými dúškami z nich čerpa. Často prizvukuje, že bez nich nemôže štylizovať. Hovorí: „Život ma naučil, že ak chcem robiť štylizovanú tvor-

rového tanečného génia“. Zať Prof. Nosála, známy slovenský rocker Jožo Ráž dodáva: "Štefan Nosál nikoho svojou genialitou neotravuje. Je taký skromný, že človeka až trieska o stenu. Je to erbový človek Slovenska“.

Vo svojej bohatej tvorbe sa Prof. Štefan Nosál stále vracia k zdrojom

bu, je nutné mať rozhľad v akejkoľvek tvorbe, dramaturgii, najmä divadelnej“.

Pri stavbe programov spolupracoval s takými hudobnými veľikánmi, akými boli slovenskí skladatelia Moyzes, Suchoň, Cikker, Andrašovan, Stračina, ktorý viacerým programom vtlačil svoje charakteristické hudobné stvárnenie. Viaceré tanečné kreácie vyšperkovala svojim spevom aj folklórna diva Darina Laščiaková.

V súčasnosti, už asi 20 rokov, nemá Lúčnica veľký orchester. Sprevádza ju rozšírená ľudová hudba Zlaté husle, ktorú vedie invenčný Martin Sleziak. Tento hudobný virtuóz oceňuje u Prof. Nosála, okrem jeho výnimočných umeleckých kvalít, najmä jeho náročnosť, „ak ide o tvorbu, o dielo, ktoré má po nás zostať“.

Prof. Štefan Nosál sa v priebehu celého tvorivého života zamýšľal nad údelom Slovenska a Slovákov aj v širších historicko-spoločenských súvislostiach a životných pravdách: „Je naozaj vyčerpávajúce, ak jedna generácia niečo dobré vytvorila a vybudovala a chce nezištne nasledujúcej generácii odovzdať svoju skúsenosť – a tá túto nezištnosť skrátka odmietne. Je to demoralizujúce a pôsobí to na spoločnosť rozkladne. Takéto správanie považujem za vnútorné slovenské barbarstvo. Nemôžeme si predsa pod sebou piliť konáre, na ktorých sedíme“. Táto životná múdrosť by mohla byť cenným odkazom nielen pre súčasné, ale najmä pre budúce generácie obyvateľov Slovenska. Vyviera zo životných skúseností, získaných nielen doma, ale v celom širom svete. Veď jubilant Prof. Štefan Nosál precestoval s Lúčnicou všetky kontinenty, žal úspechy na svetových pódioch. Stále si však najviac cení úspechy doma, pred vlastnými rodákmi, slovenským publikom, lebo ako vraví: „doma nikdy nie si prorokom“. Aj preto je aktuálne pre celé Slovensko aj jeho krédo: „Žičlivosť, a nie závisť!“

Živio, pán Prof. Štefan Nosál!

Nemcová, J.:

Návraty a odkazy.

Nitra, UKF 2006

Ku koncu minulého roku vyšla už dlhšie pripravovaná publikácia *Návraty a odkazy*. Názov predznamenáva, čo bude jej hlavnou témou, obsahom. Spomienkové návraty a odkazy, napísané s odstupom roka, sú venované pamiatke významnej (nielen) literárnovednej osobnosti – prof. PhDr. Viliamovi Obertovi, DrSc.

Knihu zostavila Obertova kolegyňa prof. Jana Nemcová. Pozostáva zo súboru trinástich článkov a dvoch básní (sprevádzaných fotografiami), ktorý verne ilustruje produktívny a plnohodnotný život Viliama Oberta, jeho tvorbu a úprimný vzťah k študentom, kolegom, k učiteľskému povolaniu, či k literatúre ako takej. O týchto faktoch referuje stručný, zato výstižný nekrológ Jany Nemcovovej: „Profesor Obert – ako sme ho poznali – bol nielen excelentným vedcom, ale aj dobrým človekom. Bol pedagógom, ktorého študenti uznávali ako odborníka, ako vedeckú autoritu a u ktorého, hoci sám mal už dlhší čas vážne zdravotné problémy, vždy našli pochopenie pre svoje študijné, ale aj súkromné problémy.“ (Nemcová, 2006, s. 9.) Po-

Spomienkové návraty na prof. V. Oberta

dobný charakter má aj niekoľko nasledujúcich článkov, ktorých autormi sú Obertovi dlhoroční spolupracovníci, ľudia, ktorí poznali Viliama Oberta po odbornej aj osobnej stránke. Spomeňme napríklad článok Petra Libu (*Čas žatvy a zberu plodov*), Jozefa Melichera (*Od ľudovej svadby k historickej povesti*) a Jozefa Lekerta (*Literatúra ako životný údel*). Viliam Obert zanechal počas svojej (niekoľko desaťročí dlhej) kariéry bohatý odkaz aj na poli literárno-kritickom. V tejto súvislosti o ňom píše literárny kritik a teoretik Igor Hochel takto: „*Nebol útočným typom kritika. Bol si vedomý toho, že za napísanou knihou sa ukrýva aj kus náročnej práce, že autor sa odhodláva vydať knihu v najlepšom presvedčení, že ňou má čo povedať čitateľom. Pri vyslovovaní kritických súdov bol decentný, formuloval ich tak, aby nevznikli ako znižovanie či ponižovanie spisovateľovho intelektu. Ironia, ktorá je takpovediac legitímnym postupom a nástrojom umeleckej kritiky, mu naozaj nebola vlastná. Spisovateľské remeslo si nesmierne vážil, to bolo z jeho kritik vždy cítiť.*“ (Nemcová, 2006, s. 25.)

Zborník *Návraty a odkazy* obsahuje tiež niekoľko odborných článkov, zaoberajúcich sa problematikou, ktorá je úzko

späť s literárnovednou činnosťou profesora Oberta, rovnako dáva čitateľovi možnosť nahliadnuť do tematiky prostredníctvom analýzy jeho textov. Interpretácii umeleckého textu sa venuje Viera Žemberová vo svojom príspevku s názvom *Interpretácia umeleckého textu ako proces sebaobjasňovania*. Mária Valentová predostiera otázku didaktiky literatúry v obsažnej štúdiu *Medzi literárnou vedou a teóriou vyučovania literatúry*. Ako je známe, didaktikou literatúry sa zaoberá aj profesorova dcéra Eva Vitězová, ktorá v kapitole *Učebnica ako estetický text* formuluje a sumarizuje otcove zásluhy a úspechy, dosiahnuté v oblasti teórie vyučovania literatúry na všetkých stupňoch škôl. Na priblíženie Obertovej činnosti uved'eme odsek z tejto kapitoly: „*Paralelne s uvedenými učebnými textami pre vysoké školy – čiže zároveň s didaktickým vzdelávaním budúcich učiteľov literatúry – sa prof. Obert venoval aj tvorbe učebnic pre ZŠ a SŠ. Svoju teoretickú erudíciu sa snažil premietat' do každodennej školskej praxe, stretával sa s učiteľmi literatúry a tento živý záujem sa prejavil aj v koncepcii a konečnej verzii učebnic. Učebnice totiž považoval za základný učebný materiál a základnú pomôcku v školskom literárnom vzdelávaní*

a výchove. Vedeckú kompetenciu vo vzťahu k literatúre, objektivnosť hodnotenia literárnej tvorby spájal s láskou a umeleckým komunikovať s mládežou.“ (Nemcová, 2006, s. 118.)

Ako sme už naznačili, súčasťou knihy je interpretačná analýza Obertovej tvorby. Jana Nemcová v príspevku *Interpretácia a nadinterpretácia* upriamuje pozornosť konkrétne na netrardičný Obertov rozbor svadobných telegramov, v ktorom autor docielil, že „*z množiny viacmenej bezvýznamných textov sa vďaka exkluzívnej scientistickej interpretácii stáva zaujímavá žánrová forma aj textový materiál.*“ (Nemcová, 2006, s. 56.)

Návraty a odkazy nám odkrývajú aj ďalšiu stránku profesovej osobnosti, ktorú väčšina z nás určite natoľko nepozná. Ide o obraz mladého Viliama Oberta – spisovateľa, aforistu, autora krátkych žurnalistických a literárnych žánrov. Zaujímavý pohľad na juvenilnú tvorbu Viliama Oberta v regionálnom časopise *Nový život* nám predkladá Jozef Brunclík vo svojom článku. Odhaľuje Obertove autorské kvality a zároveň aj z doby prameniace „*neželané momenty*“ (Nemcová, 2006, s. 88.) v jeho prvých literárnych pokusoch z rokov 1963 – 1964.

Editorka publikácie sa nedrží len metatextového obrazu Viliama Oberta, ale pristupuje k veci konkrétnym príkladom. Do zborníka zaraďuje profesorovu štúdiu *Umelecká literatúra a estetický rozvoj dieťaťa*. V závere knihy dostávajú priestor Obertovi študenti/odchovanci, ktorí vyjadrujú svoju skúsenosť s týmto pedagógom a literárnym vedcom. Z riadkov vyskakujúci obdiv čitateľovi hneď odhalí ich vzťah voči svojmu učiteľovi.

Dodajme ešte, že kniha obsahuje dve ilustračné kresby Viliama Oberta (portrét a karikatúra), ktoré prispievajú k výtvarnej harmónii a jemnosti celkového grafického prevedenia.

Na záver azda nie je neprimerané zakončiť tento článok plný návratov a odkazov (určite hodných osobnosti formátu profesora Viliama Oberta) poslednými veršami z básne *Querela* od profesorky Marty Kerulovej, a tým vysloviť skutočnosť, že aj vďaka tejto malej, no s láskou písanej knižke:

„*Nezhasne pamiatka na Teba, na Tvoje skutky a slová,
nad klenbou tajomstva žiaríš,
dotkneš sa najkrajšej z hviezd.*“ (Nemcová, 2006, s. 7.)

PETER NAŠČÁK
Autor je interný doktorand
FF UKF v Nitre – KSL

Igor Hochel:
Utkané z vlasov
Bratislava, Q111 2005

Ako prekladateľ, literárneho kritika i teoretika, redaktora, vysokoškolského pedagóga a v neposlednom rade prozaika a hlavne básnika označuje literárna kritika Igora Hochela. V poslednom období zaujal precíznou publikáciou monografického charakteru *Príbeh ako princíp* (2005), v ktorej popri biografických informáciách a snahe zaradiť Ladislava Balleka do kontextu slovenskej literatúry s prihliadnutím na všetky spoločensko-politické, estetické i kultúrne nuansy, kladie dôraz na celostný pohľad – na Balleka ako prozaika v interpretáčnom prizore svojho literárnokritického uvažovania.

Paralelne popri aktivitách, súvisiacich s koncipovaním a tvorbou

stojí samozrejme v popredí – on sa potom v jeho tvorivom stvárnení stáva námietom i témou.

Nasledujúci cyklus *Iba dotyk* akoby užšie uzatvára priestor Hocheľovej poézie. Autora zaujala téma smrti. Na zvýraznenie predstavy o nej sa neobáva použiť silné pointy, presúva významy a hlavne ju personifikuje – smrť sa správa ako živý tvor, reaguje prinajmenšom ako človek. Nebývalé asociácie a prítomný experiment jej v niektorých situáciách popri rozhodne bytostne vážnych chvíľkach pridáva aj prvok absurdity až komickosti. Tak sa dozvedáme o *smrti na prahu raja, o zaskočenej smrti, identifikovanej mŕtvoľe a znakoch smrti, ako indikátoroch príčiny holokaustu*. Niekedy si vystačí s dvojverším v celej básni, pretože ostatné slová by v kontexte pôsobili ako prázdne verbalizovanie. Tak je to aj v básni *Príčina holokaustu*

Empirické filozofikum bytia

spomínanej monografie sa Igor Hochel prejavil aj ako básnik. Od svojho debutu *Strom pred domom* (1979) po posledne vydanú knižku *Kôra nežne prská* (1997) pôsobila jeho poézia ako navrstvovateľka momentov impresívnej lyriky, vyplývajúcej z reflektovania situácií denného života, popretkávaných snovou obraznosťou surrealistického predispozície. Tento obraz Hocheľovej poézie sa vo veľkej miere nemení ani v jeho posledne vydané zbierke básní *Utkané z vlasov* (2005), s výnimkou dominance empirického filozofika života a nárastu aforizujúcich sentencií a apokryfov.

Pilotným textom (mottom) zbierky je básň *Mlčanie pri srdci*. V nej akoby rezonuje to prežívané, ale nevyvedené, pretože vyjadriť pocity, zhmotniť ich v lyrický text len potvrdzuje Brémondovu tézu o sile prežívania a obave z nedokonalosti zobrazenia načrtnutých predloh. Samotná básň však upozorňuje v kontexte autorovho demokratizmu aj na zneužitie moci: „myslel som si / že ústami vyslovím všetko // ale napokon som nepovedal nič // lebo razantné srdce moci / udrelo všetkými svojimi zvonmi“.

Predznačené obavy, vyplývajúce z pilotnej básne autor rozvinul v prvom cykle s názvom *Keď nám hori v studniach*. Tu v jednotlivých básňach typu *Z dejín...hrôzy, hľadania, apokryfov, nájazdov* sa umne pokúša odhaľovať všadeprítomnú ničotu a detailne mapuje protireakcie voči jej reakciám. Prostredníctvom kauzálnych vzťahov sa pokúša vstupovať k otázkam behu dejín, opodstatneniu platnosti argumentov, akceptácií a negácií jestvujúcich spoločenských hodnôt a hlavne sonduje vo vlnách (i vlnoplochách) existenciálneho bytia.

Takto koncipované texty majú navonok epické pozadie, ale vo svojom vnútri rezonujú ako skúsenostné racionálne filozofikum, ktoré v kontexte surrealistických koncepcií vyznieva atypicky, ale zároveň tým prináša sémantickú i tvarovú viacozmernosť. Empirický potenciál dáva možnosť autorovi vo veľkej miere pohybovať sa bez akýchkoľvek problémov po časopriestorovej horizontále a konfrontovať tak uvedomené si s prežívaným. Takto roztvára svojimi veršami nové priestory, ktoré potom zámerne necháva osamotené vo svojej výrazovej funkcii. Igor Hochel zjavne pri náznačkovej a všeobecnej špecifikácii tém intencionálne siahol po detailizácii, so záberom na fragment, ktorý

tu: „niekto včas neprečítal znaky / lebo to boli znaky smrti“.

Tretia časť básnickej zbierky Igora Hochela je akýmsi vydychnutím si z prísne vyhranenej tematickej profilácie. Ozvlášťujú ju nádychy z lyricky prežívaných scén, nezrealizované túžby, predstavy a sny, svojské videnie skutočnosti, ale popri tom aj celkom evidentne odhaľuje svoj autorský princíp. Posledne uvedené skutočnosť prezentuje v básni *Mysličky (v tichu zavretých viečok)*: „...sneh – lístie – myši / ó opojný hlas slabík, hlások, / lexémy bez zreteľnej súvislosti // ale semiotické posolstvá / šelestia / ako chvoštíky v listí pod snehom / nech teda myšky spia v hĺbke duší / nech ich zvonce ďalej šepocú / v skrehnutí – / ráno sa prebudím / a poviem áno / bratia a sestry / toto je básň“.

Autor sám priznáva prítomnosť postupov a koncepcií medzivojnových avantgard v básni *Sen v byti / bytie vo sne*: „to sa možno vo mne / prebudilo strieborné kladivko surrealizmu / a udrelo na zlatú žilku fantázie“. Potom sa už subjekt autora vznáša v intímnych veršoch (ani zďaleka nie sentimentálnych) s prekvapivo rezonujúcimi pointami, ktoré sú prepletané prírodnými motívmi (*Jeseňou spojení, V údolí (trampské etudy)*) a predznamenávajú autorovo zrealizovanie, ukotvenie, nakoľko príroda je silne umocnená vo vnútri autorského subjektu – je pre neho zdrojom oddychu, očisty od neutichajúceho tempa, relaxu, ale zároveň aj pestrofarebnosti, krásy a s tým spojenej fantázie.

Posledný cyklus *Pátrači (v krajine nezvestných)* je vlastne samostatným jednoliatym celkom a i napriek tomuto atribútu tvorí organickú časť zbierky. Nie je to nový text – vznikol totiž už dávnejšie a bibliofilsky už vyšiel v roku 1995. Prorocké vize i výzvy, ktoré lyrický svet prezentuje v enumeratívnych verziách sú len potvrdením platnej autorskej koncepcie úvah o podstate umeleckej tvorby – kladie si otázky a hľadá na ne odpovede. Táto časť logicky predstavuje vyvrcholenie zbierky.

Básnická výpoveď Igora Hochela je úprimná a spomedzi konvenčne ladených tém experimentálna a viacvýznamová. Ide o známy experiment, ale vybrúsený kameňom precíznosti, variability, presvedčivosti a filozofika životnej múdrosti. Touto knižkou si dokáže rozhodne čitateľ získať a aj si ho udržať.

JOZEF BRUNCLIK

Vítázoslav Hronec:
*Antológia
slovenskej
vojvodinskej poézie
Nový život č. 1–4,
Báčsky Petrovec 2005*

Mesačník pre literatúru a kultúru *Nový život* už niekoľko desaťročí sprostredkáva kultúrnej verejnosti tvorbu slovenských vojvodinských spisovateľov. Vychádza v Báčskom Petrovci a na Slovensku je známy len pomerne úzkeho okruhu odborníkov a vážnych záujemcov o slovesné umenie, ale to neznižuje jeho význam, ide totiž nepochybné o časopis, ktorý má solídnu úroveň – napriek tomu, že najmä v poslednom období vychádza s ťažkosťami objektívneho i subjektívneho rázu. Štvorčíslo 1–4 z roku 2005 patrí celú Antológiu slovenskej vojvodinskej poézie.

Predmetnú antológiu uvádza fundovaná, pomerne rozsiahla štúdia jej zostavovateľa Vítázoslava Hronca. Autor v nej zachytáva vývin slovenskej poézie na území Vojvodiny (dnes súčasť Srbskej republiky), zasadzuje ju do rámca celej slovenskej literatúry, pričom si všiema tiež nadnárodný kontext, kriticky hodnotí tvorbu jednotlivých autorov a v neposlednom rade osvetľuje svoje kritériá výberu. Súčasťou vydania sú aj stručné životopisné a bibliografické údaje o básnikoch, ktorých verše boli zaradené do súboru.

Hronec sa vo svojej štúdii zaoberá aj otázkou akceptácie tejto vetvy našej literatúry na Slovensku. Je dost prísny, keď píše, že tamojšia spisba „môže zaväzovať len mierou inosti... a iba občas svojimi skutočnými estetickými hodnotami“. Možno s ním však plne súhlasiť v tom, že by bolo dobré vydať u nás antológiu

Verše z Dolnej zeme

tamojších básnikov, aby sa naši prehodnocovatelia, kritici i čitatelia mohli spohľadlivejšie orientovať. Slovenská kultúra by sa nemala zriekať žiadnej svojej časti, ani tej dolnozemskej či vojvodinskej. Napokon, Hronec spomína viaceré hodnotné diela, ktoré tam vznikli. V súvislosti s tým si teraz spomedzi všetkých v antológii zastúpených autorov (celkovo 25) pripomenieme aspoň tri mená zasluhujúce si našu pozornosť.

Azda najvýznamnejším dolnozemskej básnikom je Paľo Bohuš (1921 – 1997). Časť svojho života prežil na Slovensku, tu bol v roku 1950 zatknutý a vo vykonštruovanom politickom procese nespravodlivo odsúdený. Po prepustení z väzenia sa vrátil do Juhoslávie, kde pôsobil až do svojej smrti. Je autorom vyše desiatky básnických zbierok, jeho verše boli preložené do viacerých jazykov. Zaoberal sa tiež prozaikou, publicistikou, literárnokritikou a prekladateľskou činnosťou. Na Slovensku vyšiel výber z jeho tvorby pod názvom *Jesenná minca* (ESA, Bratislava 1997). Bohušova poézia je postavená na tradičných základoch. Vyznačuje sa primknutosťou k etickým hodnotám, zemitosťou a jemným pátosom, ale nájdeme v nej aj ironické a satirické tóny. Radí sa k autentickým básnikom, pre ktorých je tvorba nevyhnutnou, naliehavou potrebou. Obohatil našu literatúru o mnohé osobité a pôsobivé texty.

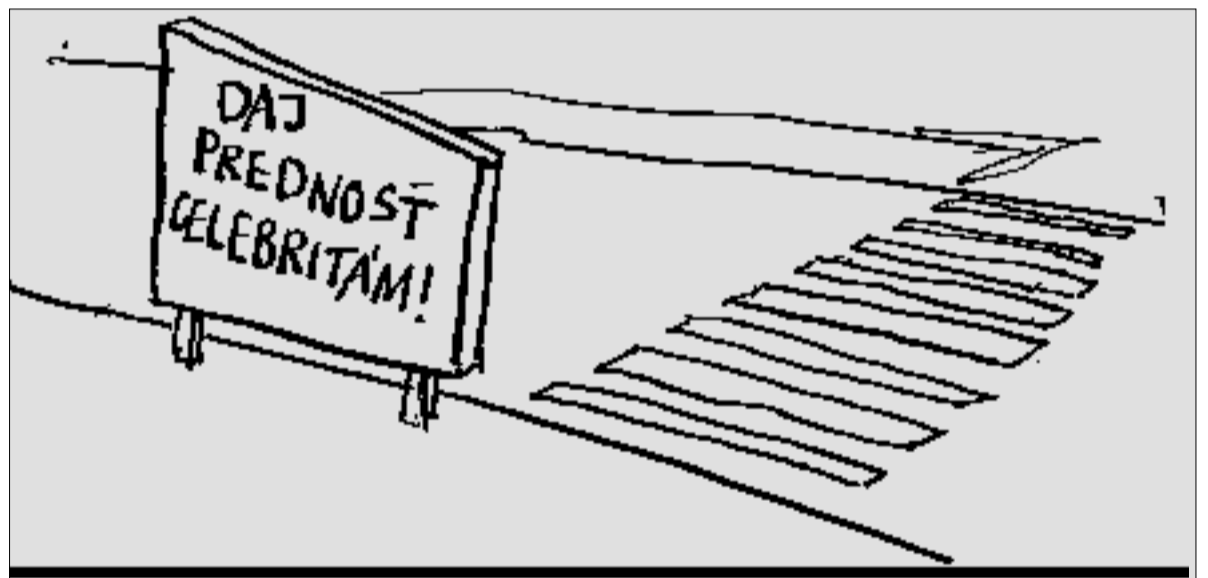
Miroslav Dudok (1952) je najmladším z takzvanej generácie vo vlastnom tieni. Pôsobil ako redaktor a pedagóg, v súčasnosti pracuje v Jazykovednom ústave Ľudovíta Štúra SAV v Bratislave. Je autorom niekoľkých básnických zbierok, ako aj početných štúdií a článkov z oblasti jazykovedy, učebníc a iných

učebných textov. V súvislosti s jeho poetickou tvorbou možno hovoriť o istom type zracionalizovaného hermetizmu. Pod toto označenie v podstate spadajú celá Dudkova tvorba. Ide o čitateľsky náročnú poéziu, pre ktorú je charakteristická značná uzavretosť tvaru i obsahu.

Janko Mlynár (1954) je jediným tamojším katolíckym básnikom. Doteraz vydal iba tri zbierky básní. Vyrástol na tradíciách slovenskej katolíckej moderny, jeho obraznosť vychádza zo symbolizmu, jeho poetika je stvárnena viazaným veršom (zdá sa, že autorovou obľúbenou formou je sonet) a vyjadrená tradičnými výrazovými prostriedkami. Je to však poézia súčasná a prirodzená, v ktorej ide viac o trvácnosť než o originalitu. Nechýba jej duchovný rozmer: Do poznania sa vkladia diela. / Čo srdce k srdcu približi? / Len milovať a žertvovať sa, ale / pre toho, čo je na križi! (báseň *Odpoved*). V antológii má len jednu báseň, ale zaslužil by si viac.

Hroncova Antológia slovenskej vojvodinskej poézie prináša sumarizujúci pohľad na túto časť slovenskej literatúry, a to od jej prvopočiatkov v 19. storočí až po súčasnosť. Je to síce krátky, ale užitočný a prehľadný výber, ktorý sám zostavovateľ považuje za pracovný variant a možný základ väčšieho, reprezentatívnejšieho výberu. Prirodzene, isté obmedzenia sú dané aj priestorovými možnosťami časopiseckého vydania. Ale vďaka i za túto možnosť spojenia medzi básnikom a čitateľom. Každého tvorca poteší záujem o jeho dielo, hoci – ako Hronec konštatuje v závere svojej štúdie – pravý básnik nepíše preto, aby tým čosi získal, ale preto, aby naplnil svoj osud.

JÁN MARŠÁLEK

Kresba: Andrej Mišanek

Cez druhú svetovú vojnu sme bývali v Dolnej Lehote, je to dedina 3 km od Oravského Podzámku. Prvi prišli do dediny Maďari, čo bojovali proti Rusom spolu s Nemcami a zobrali tetke Katre (maminej sesternici) dve prasatá. Dvorom sa rozliehal nárek tetky Katry a kvikot prasiat, ktoré bratranec naschvál vypustil z chlieva, aby to tí vojaci nemali tak jednoduché a aby ich museli po dvore naháňať. To je prvý zážitok v mojom živote, čo si pamätám. Zrejme pre ten strašný nárek, rev a kvikot.

V kuchyni sedel s mojou mamou hlavný maďarský veliteľ a vysvetľoval jej, čo má robiť, keď prídu Rusi. Aby sa obliekla do sedliackych šiat, aby si mysleli, že je sedlička, aby neprezradila, že je učiteľka a aby si začíernila tvár. Ukazoval na predmety v kuchyni a izbách hodiny, porcelán, lyžičky, šatstvo, bielizeň atď., to aby poschovávala.

Potom keď prišli Nemci, chodil k nám hlavný, všetci ho volali Fürst, ktorý tiež radil to isté. Bol to učiteľ z Korutánska a vedel po slovensky. Potreboval inteligentnú spoločnosť. Debatoval s mamou o učiteľstve, mne nosil čokoládku a hrával sa so mnou. Mój 14-ročný brat žiaril a vždy keď Fürst prišiel, sadol si za stôl s učebnicou ruštiny a nahlas sa učil. Fürst vždy len smutne povedal niečo v tom zmysle, „uč sa synak, budeš to potrebovať“. Potom vždy odišiel a po večeroch sa od žiaľu u strýkovho brata sám opíjal.

Pred príchodom Rusov všetci obyvatelia dediny takto poučení kopali na holohumniciach jamy, do ktorých zabalené väčšinou do voskovej celtoviny (vtedy neexistovali gumové alebo igelitové vrecia) - zakopávali cenné predmety.

Aj muž tetky Katry svák Juro vykopal na holohumnici veľkú jamu, do celtoviny naskladali ich veci a vyzval mamu aby

tam dala aj naše veci. Mama to tam všetko naskladala, ale bolo jej ľúto krásne vyšívaného posteľného prádla, veľkej súpravy čo zdedila po krstnej ktorá sa pripravovala na vydaj a potom sa nevydala.

Odbočím, prečo sa nevydala. Slúžila u jedných židov, mali veľkú reštauráciu, ona tam bola kuchárka, veľmi dobre pracovala a oni všetkých jej nápadníkov rôznymi úskokmi odbíjali, lebo ju veľmi potrebovali na robotu. S jedným železničiarom bola už zasnúbená a na toho vymysleli a rozklebetili, že má ne manželské dieťa.

A tak veľmi peknú výbavu zdedila moja mama a bolo jej ľúto, že tie krásne vyšívky v zemi splesniju a zničia sa. Dala ich do bielizníka v parádnej izbe, a ten naivne zamkla.

Potom prišli Rusi a v tejto parádnej izbe sa ubytoval hlavný veliteľ. Správal sa veľmi inteligentne, ženy neobťažoval, bol čistotný. Raz prišiel jeho pobočník od mamy a tetky požičovať pohárik, že prídu nejakí velitelia a budú voľačo oslavovať a piť. Mama dúfala, že ich nepokľúči, a on povedal asi v tom zmysle, že nech sa nebojí, že veliteľ je Jevrej a že Jevreji vedia zaobchádzať s cennými vecami a nič nepoškodia.

Ani nič nepotkli. Mama bola tiež spokojná, že bielizník je zamknutý a nie sú stopy po otváraní. Chodila tú izbu upratovať a vždy sa tešila, aký inteligent u nás býva. Len keď už odišli, otvorila bielizník, a ten bol prázdny. Potom zistila, že zozadu ho potichu otvoril (odklincoval zadnú lištu a potom ju dal naspäť) a všetko zobral. Musel to urobiť šikovne nejakým dobrým jemným nástrojom a potichu, keď nik nebol doma.

Nuž taký to bol inteligent.

KATARINA ŠUTVAJOVÁ

Spomienka

(Dokončenie z 3. strany)

Bezbrehému vymývaniu mozgov nestojí nič v ceste, na vládne posty si zasadajú poslušní táriaři a šašovia. Z nepohodlných štátnikov urobia „strašiakov“.

V denníku *Sme* (28. 3. 1998) vyšiel jeden článok plný pobúrenia, že je to škandál a neospravedlňiteľné zneužitie maloletých detí, keď v jednej košickej štvrti učiteľka materskej škôlky so svojimi zverencami urobila víťací špalier pre vtedajšieho premiéra V. Mečiara. Na druhej strane však nikto nebedákal nad zneužitými detičkami, ktoré vo februári 2005 museli (ako za komunizmu) mávať vlajočkami, aby takto vyjadrili svoju radosť z návštevy uja Busha z ďalekej Ameriky. Prezident Bush navštívil tiež Brusel a Nemecko. Všade, kde sa ukázal, dávali mu najavo, že nie je vítaný. Robili sa protestné akcie proti jeho politike. Vlády dostávali petície, aby mu pozvanie odoprel. Nad zákonom dominujúcim Heidelbergu v Nemecku som videla veľikánsky transparent v anglickom jazyku, ktorý bolo vidno zo všetkých častí mesta: BUSH RUINS PEACE, CLIMATE, RIGHTS (Bush ruine mier, ovzdušie, práva). Po tejto návšteve Belgicka a Nemecka sa zdalo, že Bush sa v rodnej Amerike nebude môcť pochváliť ováciami v Európe. Stalo sa však čosi nečakané. Dzurindova Bratislava ho víťala mávajúcimi slovenskými a americkými vlajočkami a búrlivým nadšením.

Sledujúci tieto zábery v nemeckej televízii vynorili sa mi v mysli sedemdesiate roky a omdlievajúce pubertácky na vystúpeniach Beatles. Túto pochybnú maškárdu pilno snímali zahraničné kamery.

Vráťme sa na spolarizované Slovensku v roku 1998. Živo si pamätám rozhovor s istou inžinierkou z Piešťan. Snažila sa ma presvedčiť, že Mečiar je diktátor. Na otázku prečo, odpovedala v tom zmysle, že privatizoval, že je pre Západ neprijateľný, že priviedol Slovensko do izolácie. A je diktátor, lebo to všade píše. Podobné niečo som zažila na benzínovej pumpe na Piešťanskej ulici v Novom Meste nad Váhom. Videla som tam vyloženú rôznu tlač, od nahotínok až po *Domino fórum*. Spýtala som sa, či majú aj denník *Slovenská republika*. Mali. Na otázku, koľko čísel dostávajú, odpovedali, že tri, ale ani tie nikto nekupuje. Denník *Sme* a podobné noviny sa predávajú lepšie, vraj preto, lebo tam píšou pravdu, v *Slovenskej republike* vraj pravdu nepíšu. Približne v tom istom čase som mala cestu do Košíc, a tak som tam zabehala aj k známym. Ich názory sa podobali názorom inžinierky z Piešťan. Silou-mocou ma chceli presvedčiť, že Mečiar chce zaviesť komunizmus na Slovensku a oni komunizmus nechcú. Veľmi ich rozčulovalo aj Mečiarovo správanie voči cudzincom, ktorí predsa nezištne prichádzajú na Slovensko, aby nám radili. Menovite tu mysleli na Ralpha Johnsona neblahej pamäti, veľvyslancu USA na Slovensku. Boli rozhorčení aj nad tým, že Mečiarova vláda zrušila deťom maďarskej menšiny dvojazyčné vysvedčenia. Slovenská menšina v Maďarsku podľa nich ale právo na dvojazyčné vysvedčenia nemá, lebo štátnym jazykom je maďarčina a Slovensko nemá ani právo toto žiadať, pretože to by bolo miešanie sa do vnútorných záležitostí Maďarska. Z Košíc ma viedla cesta na druhý koniec republiky, na Starú Turú. Rozprávala som sa tam s istým 27 ročným mladíkom s odborným vzdelaním. Nadával na Mečiara a mečiarovcov, že sú vulgárni k žurnalistom. Kvôli nim sme vraj zmeškali vlak do Európy. V tom čase (1998) bolo moderné smiať sa z „babičiek demokraciek“, a preto ma ani neprekvapilo, keď povedal, že podľa neho Mečiar volia iba dôchodcovia, a tí sú starí, hlúpi a nevyznajú sa v politike. Ale: mladší sú iní, tí sú podľa neho chytrí.

Teraz mám pred sebou list istého vyše 70 ročného dôchodcu z Trenčianskych Teplic, ktorý poslal svojmu priateľovi roku 2000. Citujem z neho: „...Mečiar hlásal, že terajšia vláda poruší ustavu a vyzýval ľudí, aby išli na barikády a protestovali. Vedť to je buričstvo! Celý západ nás ignoroval, nikto k nám

Ako to bolo a ako to je

nechodil, ani jeho nikto nepozýval. Dostali sme sa kvôli nemu do izolácie.“

Takéto myslenie nahráva na smeč našim neprajníkom. A tých má Slovensko nadostač. Pristavme sa na chvíľočku pri maďarskej loby v Amerike. Jej činnosť je silná a účinná. Reaguje na všetko, čo sa na Slovensku odohráva.

V roku 1995 sa na Slovensku prijíma Zákon o slovenskom jazyku ako štátnom jazyku na celom území Slovenska. Už od samého začiatku prijatia tohto zákona maďarská lobby posielala sťažnosti proti tomuto zákonu na rôzne inštitúcie, medziním aj prezidentovej manželke Hillary Clintonovej a ministerke zahraničných vecí M. Albrightovej. Kampaň proti nemu rozpútala aj v amerických denníkoch, napr. v *The New York Times*. Pod vplyvom tejto tlače kritizovali slovenský jazykový zákon rôzne krajiny, dokonca Tajvan. Táto lobby intenzívne zasahovala aj do kauzy Vodného dieľa Gabčíkovo-Nagymaros. Spomeniem tu iba d'akovný list senátorovi D' Amato za to, že sa oficiálne vyslovil proti dokončeniu výstavby vodných diel na Dunaji. V liste sa píše, že v nasledujúcich voľbách mu 280 000 amerických Maďarov žijúcich v New Yorku dá svoje hlasy ako prejav vďaky za všetko, čo pre amerických Maďarov urobil.

Maďarská lobby v USA rozpútala kampaň aj proti Zákonu o novom usporiadaní okresov na území Slovenska. Tento zákon bol vraj zameraný na eliminovanie silnej maďarskej komunity na južnom Slovensku. V súvislosti s údajným návrhom premiéra Mečiara na „etnické čistky“, zasielala listy prezidentovi Clintonovi a ministerke zahraničných vecí M. Albrightovej. Spomenutá lobby žiadala Clintona, aby podal návrh na novú legislatívu, ktorá by „zastavila šovinistickú vládu premiéra Mečiara, a tak predišiel novej medzinárodnej tragédii“.

Počas mečiarovej vlády navštívil Slovensko americký kongresman slovenského pôvodu John Mica a nekritizoval Mečiara kvôli jeho politike voči maďarskej menšine a Gabčíkovu. Maďarská lobby rozposlala listy americkým senátorom, aby sa skontaktovali s Mícom a upozornili ho na problémy v otázke národnostných menšín na Slovensku a na Mečiarovu diktátorskú politiku.

Slovensko po parlamentných voľbách 1998

Zahraničná tlač akoby šibnutím čarovného prútika informovala o Slovensku zrazu neveriteľne priaznivo. Stali sme sa dokonca silným ekonomickým tigrom. Paralelne s týmto chválospevmi prebiehal bezohľadný výpredaj kľúčových podnikov nášho hospodárstva.¹ Veľkohlubé predvolebné sľuby o 200 % platoch dostali podobu masy nezamestnaných, zničeného zdravotníctva a katastrofálnej ekonomickej situácie, kvôli ktorej ľudia odchádzajú za chleбом do zahraničia ako kedysi ich predkovia. Štátne úrady nabádajú občanov hľadať si prácu v cudzine. Mladí odchádzajú, starí zostávajú a Slovensko sa vyľuďňuje. Nemusíme mať však obavy, že Slovensko zostane prázdne. Našikujú nám sem kadejaké etniká, ktoré nás svojo pôrodnosťou pritlačia na pokraj skazy (pozri Kosovo).

Novou vládnu garnitúrou sa citeľne zmenili aj prezentované postoje moderátorov a redaktorov verejnoprávného Slovenského rozhlasu. Prvé povolebné Nočné dialógy Slovenského rozhlasu nevedol suverénny moderátor, ale strachopud. Asi mal strach, že aj on skončí na „28. poschodí“. Mečiar bol politicky síce odpílený, ale dvorní „pisálkovia“ novej vlády ešte stále vypisovali, že mladí a moderní ľudia by odmietali žiť v krajine, v ktorej by malo naďalej vládnuť HZDS (napr. Štefan Hrbiv v *Domino Fórum*, 31/2002).

Na povolebnej zmene si obzvlášť pochutnávala budapeštianska filiálka,

smotánka zo SMK, ktorá sa počas vlády Mikuláša Dzurindu mala ako prasiatko v žite. Ministri hlásiaci sa k neslovenskej národnosti presúvali milióny z eurofondov prednostne do obcí s prevahou obyvateľov hlásiacich sa k ich národnosti (napr. minister pôdohospodárstva). SMK si vybudovala štát v štáte. „Kolenačkovi“ jej prenechali všetko. Aj zastupovanie v zahraničí, kde sa rokovalo a rozhodovalo o nás, o chode nášho štátu - bez nás! Mienkotvorná zahraničná tlač informovala o Slovensku zväčša očami Bugára, Csakyho a spol. ako oficiálnych reprezentantov SR. Na nejednom vládnom poste slovenčinu nahradila maďarčina. Pre Slovákov nastali horké časy. Dokonca ešte aj tzv. slovenské veľvyslanectvá sa hemžili občanmi SR, ktorým bola bližšia Budapešť ako Bratislava a títo ako dobrí vlastenci ešte i vianočnú výzdobu robili v národných maďarských farbách.

Tí, ktorým bola Bratislava síce blízka, nemohli konať tak, akoby mali alebo chceli. Jeden prípad z mnohých: V roku 2003 v nórskom meste Trondheim mali Nóri možnosť spoznávať slovenskú históriu, umenie, kultúru, hodobný život a pod. Usporiadateľa vtedajšieho podujatia sa obrátili o pomoc na slovenského veľvyslancu v Osle. Ten bol nápomocný, zároveň si ale prijal, aby nórsky laureát Nobelovej ceny z roku 1903 Björnsterne Björnson nebol symbolom tohto podujatia. Na tomto podujatí mala byť udelená aj cena nesúca meno tohoto Nóra. Avšak slovenský veľvyslanec následkom inštrukcií z Bratislavy vyhlásil, že vláda zrušila túto cenu.²

Rok 2006

V júnových parlamentných voľbách 2006 sa voliči rozhodli pre zmenu zmeny. Do vlády sa dostala tá strana, ktorá dostala najviac hlasov (tak, ako sa správne patrí), čo sa však v predošlých dvoch volebných obdobiach nestalo. Volebným výsledkom prevládla SNS, odsudzujúca propagáciu homosexuality, upozorňujúca na utláčanie Slovákov vo vlastnom štáte, ktorá nabáda hlásiť sa k svojim tradíciám a národnému povedomiu. SNS dostala toľko hlasov ako SMK, čo na zakríknutom Slovensku znamená začiatok posilňovania národného povedomia.

Tento výsledok zatrasol všetkými „demokraciami“ v zahraničí. Radový občan v Nemecku a inde, každodenne ohľupovaný „demokratickými“ médiami, nemôže pochopiť, prečo Slováci také politické superhviezdy ako M. Dzurinda a I. Mikloš, ktoré im závideli všetky ekonomiky sveta, vymenili za „populistov“ a „nacionalistov“.

Rôzni politológovia, politickí experti a iní „fachmani“, len čo im volebné výsledky boli známe, vypracovávali povolebné scenáre, s kým by mal Fico ísť do vlády. V zahraničnej tlači sa objavovalo zloženie s KDH a SMK, prípadne s SDKÚ. Fico nie je ale Dzurinda a koalíčných partnerov si vyberá sám. Odvetou doma i v zahraničí boli zúrivé útoky proti nemu. Dobré platení „expertov“ – politológov – z rôznych univerzít a kadejakí žurnalisti píšuci pre mienkotvorné médiá sa predbiehali vo vykresľovaní SNS v tých najtemnejších farbách: je to vraj jasne a otvorene extrémistická, rasistická, netolerantná a ultranacionalistická strana, už tradícne nepriateľská voči menšinám. Ozvali sa aj kadejaké inštitúcie, medzi nimi aj politické frakcie v Európskom parlamente. Treba dodať, že to boli europoslanci z Maďarska alebo slovenskí poslanci maďarskej národnosti,³ ktorí nepravdivo informovali o Slovenskej republike a parlamentné voľby na Slovensku spolitikárčili. Inicialoali monitoringu ľudských a menšinových práv zahraničím na Slovensku. Pridali sa k nim aj tí z KDH a SDKÚ.⁴

Jedenáststranový dokument so Sloťovými výrokmi rozposlal koncom júla všetkým europoslancom taliansky pravíčoví europoslanec Michl Ebner pôsobiaci v parlamentnej skupine pre menšiny.

Navrhne pozorne sledovať povolebnú politickú situáciu na Slovensku, pretože menšiny, najmä maďarská a rómska budú vraj veľmi utláčané. Informácie má vraj od istého politického priateľa. Ďalší, v tomto prípade belgický socialistický poslanec, člen európskeho zákonodarného zboru Marc Tarabella (takito odborníci na Slovensko!) zasa tvrdí, že mnohí príslušníci maďarskej menšiny sú na Slovensku prenasledovaní, pán Slota má naďalej xenofóbne prejavy a premiér Fico proti tomu nič nepodniká. Pripomína mu to vraj obdobie pred vojnou. Podobne sa k tomu vyjadruje aj jeho maďarská kolegyňa Lívia Jarók. Maďarský poslanec Pál Schmitt hovorí o agresívnych činoch a provokáciách namierených voči maďarským a rómskym občanom na Slovensku ako aj o brutálnom útoku na mladú ženu maďarskej národnosti, ktorej na tričko napísali „Maďari za Dunaj“ a „Smrť príživníkom“ iba za to, že telefonovala po maďarsky. Vodca európskych liberálov Graham Watson tvrdí, že „slovenské gangy“ útočia v baroch na Maďarov. Proti údajným rasistickým výčinnostom na slovenskej strane sa ostro postavil aj ďalší odborník na Slovensko, predseda strany európskych socialistov Poul Nyrup Rasmussen. Jean-Michel de Waele z bruselského Centra európskych štúdií si zasa myslí, že „nová vláda je zlou správou pre Slovensko, pretože SNS nie je, na rozdiel od HZDS, populistickou, ale otvorene fasistickou stranou“.

Nespokojnosť s novou koalíciou v Bratislave vyjadřili aj európski konzervatívci. Treba vedieť, že to bolo na žiadost' slovenskej pravice, teda zosadenej vlády.

Proti povolebnému „nebezpečiu“ sa ozvali aj „domáci“. Izoláciou Slovenska strašili rómi Kusi, Bútorovia a im podobní.⁵ Svetobčan Eduard Chmelár vyčíta Ficovi, že „bravúrne ponížil slovenskú pravicu a hanebne podvádzal európsku ľavicu“ a opiera sa o pochybné kruhy vyformované niekdajším prostredím HZDS a SNS, ktorých príslušníkov on veľmi dobre pozná. Slovenský ľavicový volič dostal vraj iba jedinú ponuku: A to stranu, ktorá chce zmiest' zločiny mečiarizmu pod koberec, uprednostujúci princíp národný pred občianskym, stranu, ktorá obsah výrazu ľavicový nepatrične zredukovala na sociálny. Fico ako plnohodnotný sociálny demokrat vraj diskvalifikoval a pošpinil všetko, čo slovo ľavicový znamená. Jeho spájanie sociálnej demokracie a extrémneho nacionalizmu nemá vraj v svetových dejinách obdobu. Chmelár vetri akési katastrofálne dôsledky Ficovho rozhodnutia o koalícii s HZDS a SNS. SNS má podľa neho nebezpečnú rasistickú mentalitu a on je pobúrený, že na post ministra spravodlivosti sa dostáva človek z HZDS. Hnevá ho, že Fico nešiel do vlády s SDKÚ a SMK a „slabnúcemu Vladimirovi Mečiarovi nezasadil smrteľný politický úder.“ Vraj je zvláštne dívať sa na predsedu HZDS a pozorovať jeho starecké žmurkanie očí, výpadky pamäti a nezvyčajný pokoj. Dušanovi Čaplovičovi zasa vyčíta, že odišiel z SDE ešte v roku 1997 s odôvodnením, že mu v strane chýba národný rozmer a radosť z víťazstva „vlastenectva nad bezbrehým internacionalizmom“. Borisovi Zalovi nemôže odpustiť, že veľmi často a veľmi rád argumentuje, že slovenská sociálna demokracia mala po vzniku republiky v roku 1918 výrazný národný akcent a že v tejto tradícii treba pokračovať. Vraj porovnávať podmienky na začiatku minulého storočia, keď Slováci bojovali o základnú identitu a nacionalizmus bol v tom čase prirodzeným a určujúcim trendom zvyšovania spoločného vedomia, so situáciou v 21. storočí, je u takého vzdelaného človeka zarážajúcou myšlienkovou skratkou, ktorá obstojí len na poli lacnej ľudovej propagandy, takto Chmelár.

Ozvala sa aj tzv. domáca tlač, bohatá dotovaná istými zahraničnými kruhmi. Kanadský politológ a vydavateľ s biblickým menom Samuel Abrahám in-

formuje o nebezpečí číhajúcom spod Tatieť. M. Bútoro píše o štyroch Stredoslovákoch, ktorí pomýšľajú preniesť svoju firmu do Čiech, lebo sa vraj boja budúcnosti na Ficovom Slovensku. K čiernym prognózam sa pripája aj šéfredaktor Milan Šimečka s jemu blízkou garnitúrou. A víťaz volieb nemá ani jeden jediný denník!

Zábykláč do chrbta vrazil Ficovi aj podpredsedníčka jeho vlastnej strany a europoslankyňa Monika Flašíková-Beňová. Kritizovala ho otvorene, cez médiá. Ohradila sa proti jeho vyhláseniam o ovplyvňovaní európskych socialistov nadnárodnými monopolmi a maďarskými socialistami.

Táto europoslankyňa pred voľbami v roku 2002 vyhlásila, že členské štáty aliancie z principiálnych a jasne pomenovaných dôvodov Vladimíra Mečiara nikdy akceptovať nebudú, a to je už nielen slovenským politikom (ktorým? Šebajovi? Bugárovi? Zajacovi? Dzurindovi? – pozn. D.V.) ale aj občanom jasné (*SME*, 9.2.2002). A ak by Smer šiel do koalície s HZDS, asi by zo Smeru odišla (*Domino fórum*, 31/2002). Akúkoľvek spoluprácu vylučuje aj s SNS, pretože je nacionalistická, ale spoluprácu so SMK by neodmietla. Keď Strana európskych socialistov pozastavila strane Smer členstvo na 10 mesiacov (do júna 2007) za to, že sla do koalície so SNS, táto europoslankyňa za stranu Smer toto rozhodnutie označila za „politickú nevyhnutnosť“.⁶

A reakcia SMK na voľby? Už pred nimi sa predstavitelia SMK stretli s maďarským premiérom Ferencom Gyurcsánym a s predstaviteľmi organizácií a politických strán maďarských menšín z okolitých štátov. Stále teda behali do Budapešti ešte pred voľbami, ale po nich boli tam hosťami ešte častejšími. Najmä po tom, čo sa nedostali do koalície. Rokovali s poslancami maďarského parlamentu a poslancami za Maďarsko, pôsobiacimi v rôznych parlamentných zhromaždeniach. Nemohli sa zmieriť s tým, že nebudú vo vláde. Počas vlády M. Dzurindu obsadila SMK výnosné hospodárske rezorty, eurofondy, FNM, podniky, Úrad pre verejné obstarávanie, rôzne pozície a sféry vplyvu. A týchto výhod sa vzdať nechcela. Obavy mala aj z obmedzenia štátnych dotácií. Aké praktiky SMK používa? Na „Dzurindovcov“ chodila s vydieraním, na „Ficovcov“ skúšila vyhrazkami.⁹ Pál Csaky vo funkcii podpredsedu vlády pre menšiny dával 99,9 percent všetkých peňazí na podporu maďarskej menšiny. Ako dobrý maďarský patriot plnil inštrukcie z Budapešti dôkladne. Dokonca aj tlač v Maďarsku píše, že Budapešť nabádala predstaviteľov maďarských menšín v okolitých štátoch, aby čo najviac peňazí posúvali zo zdrojov Únie do oblastí, v ktorých žijú Maďari, prípadne ich inštruovala, ako majú postupovať, aby v týchto oblastiach získali autonómiu. Po voľbách Csaky chcel, aby sa status quo posledných dvoch volebných období ponechal. Fico sa snažil zmeniť priority čerpania eurofondov v ďalšom rozpočtovom období únie, čo Csaky kvitoval nasledovne: „Európske fondy musia byť využívané podľa tých pravidiel, ktoré sme nastavili my a podľa pravidiel EÚ! Ak budú tieto pravidlá zmenené, nastane vážny problém, na ktorý bude reagovať nielen opozícia, ale aj Brusel“. Za Csakym nezaostával ani Béla Bugár. Hneď po voľbách sa vyhrazal, že SMK bude monitorovať všetky kroky vlády v oblasti ochrany práv a národnostných menšín a na južnom Slovensku bude pozorne sledovať personálne zmeny na úradoch štátnej správy. Voči každému prípadnému protireformnému a protimenšinovému postupu nového kabinetu sa SMK bude tvrdo brániť a bude informovať o tom aj zahraničie. V Budapešti Bugár zasa vyzýval EÚ, Radu Európy a dokonca aj NATO, aby k údajnej protimaďarskej vlne na Slovensku zaujali vážne stanovisko. Na Slovensku zasa zvolával rokovania a navrhoval rezolúcie. V normálnom nezávislom štáte by bol poslanec takto poštávajúci proti vlastnej republike zbavený kresla v par-

lamente a v následnosti odsúdený za vlastizradu.

Extrémizmus ako taký jasne odsudzuje premiér, vicepremiér, policajný prezident, hlava štátu a veľa ďalších. To však Bugárovi a spol. nestačí.

Nepodobá sa tento krik kriku kosovských Albáncov, po ktorom nasledovali americké bombardéry? Nejde tu o prečiny proti bezpečnosti štátu?

Vo výpočte utrpení „utláčanej maďarskej menšiny“ sa brilantne vyníma vyluhávaný „brutálny útok“ na Hedvihu Malinovou, dievča maďarskej národnosti s irečným slovenským priezviskom, pri ktorom mala utpieť pomliaždeniny, modriny a otras mozgu len preto, lebo telefonovala po maďarsky. Tento incident otriasol verejnosťou doma aj v zahraničí. Hodne miesta mu venovali aj zahraničné médiá. Poslúžil veľmi dobre najmä strane SMK. Bez toho, aby sa zistilo, čo sa vlastne stalo, Csaky sa hneď v istej relácii v maďarskej štátnej televízii AZ ESTE (Večer) vyhrážal, že SMK sa obráti na európske fóra, Európsky parlament, Európsku komisiu a na predsedajúcu krajinu Európskej únie – Fínsko, pretože na Slovensku nemožno diskriminovať niekoho za to, že využíva svoje ústavné právo používať svoj materinský jazyk. Ozvala sa aj agresívna maďarská iredentická organizácia Hnutie 64 žúp (názor odkazuje na územnoprávne členenie niekdajšieho Uhorska) vystupujúce pravidelne proti Trianonu, avizujúce demonštráciu v Bratislave na protest proti fyzickému napadnutiu nitrianskej študentskej maďarskej národnosti Hedvigy Malinovej a proti slovenskému šovinizmu. V Nitre sa konal pochod proti tejto „hroznej“ udalosti. Účastníkom pochodu sa prihovarili viaceré osobnosti spoločenského, kultúrneho a cirkevného života mesta: primátor, architekt, farár, dekan a iní. Nechýbal tam ani tzv. mierový aktivista Eduard Chmelár (ktovie, kto ho touto funkciou poveril).¹⁹ Nakoniec vysvitlo, že celý príbeh s H. Malinovou bol účelne aranžovaný. Nič nové pod slnkom. Je to jeden z typických kúskov „liberálov“, podobnou metódou pracujúcich aj v zahraničí.

Na rozduchavanie etnických nepokojov sa veľkou mierou podieľajú aj maďarské médiá. Až na malé výnimky priamo navádzajú na politiku SMK.¹¹ Slovo dávajú napr. aj výkonnému predsedovi SMK Miklósovi Durayovi, ktorý robí veľmi dobré služby SMK. V pravý čas vie účinne vyvolávať pocity ohrozenia u Maďarov na Slovensku. V maďarských médiách tvrdil, že nenávisť proti Maďarom na Slovensku má nacistický motív, že podnecovateľom je jednoznačne Ján Slota. Slovenská vláda protimaďarské prejavy vraj čiastočne mlčky trpí, čiastočne podporuje. Protimaďarské cítenie je podľa neho politicky podnecované už od vzniku trianonskej zmluvy. Protimaďarské incidenty na Slovensku nazval priamym a logickým dôsledkom fašistických a extrémistických prejavov na Slovensku. V pozadí protimienštinovej nálady a fyzických útokov vraj stojí dobre premyslená politika. Durayove katastrofálne vízie utláčania jeho rodákov prinášajú nielen maďarské médiá, ale aj mienkotvorné zahraničné médiá ako podložné fakty.¹²

Na druhej strane „slovenský Duray“, Ján Slota, biľagovaný svetoobčanmi doma a „demokratmi“¹³ v zahraničí, reaguje iba na provokácie maďarských extrémistov, vylepené mapy Veľkého Uhorska, transparenty, na ktorých žiadajú jeho smrť a hovoria o Slovákoch ako o svojich otrokoch.¹⁴ Reaguje aj na Orbána, že v prípade víťazstva jeho strany – Fideszu – bude žiadať vytvorenie autonómie na územiach, kde žijú Maďari. Orbán je presvedčený, že autonómia pre Maďarov sa v rámci Európskej únie dá presadiť. Na Orbánove provokácie nereaguje nikto. Zato Slotove „tanky“ sa ne-

úmerne umelo nafukujú, ako keby zo Slovenska číhalo hrozné nebezpečenstvo.

Slota častejšie robí politikú hladinu. Raz trvá na zakázaní SMK, kým jej poslanci nebudú považovať Slovensko za svoj domov, a nie súčasť niekdajšieho Uhorska, inokedy vyzýva slovenské parlamentné opozičné strany, aby sa dištancovali od SMK, kým neuzná Trianonskú dohodu a Benešove dekréty ako niečo nespochybniteľné. Podľa Slotu, kto spochybňuje Trianon, spochybňuje aj slovenskú štátnosť.¹⁵ Veľmi veľa kriku bolo, keď Slota vo víkendovom vydaní rakúskeho denníka Die Presse (29.-30. 7. 2006) hovoril o brutálnej maďarizácii na južnom Slovensku, o množstve firiem, ktoré patria Maďarom a že kto si tam prácu hľadá, nemá šancu, ak nehovorí po maďarsky. Rozhodujúca väčšina slovenských Maďarov je ale voči Slovensku lojálna. On má výhrady iba proti tým, ktorí považujú za svoju vlasť Maďarsko. Slota obvinil Budapešť, že „bezprecedentným spôsobom zasahuje do vnútorných záležitostí zvrchovaného susedného štátu“. Promptne sa ozval na to bývalý podpredseda vlády pre menšiny a ľudské práva, vicepremiér pre záležitosti EÚ, Pál Csaky, že „pán Slota si dovoľuje vykrikovať proti Maďarom také veci, ktoré sme tu nepočuli minimálne štyri roky“. Ozvala sa aj Budapešť, že „vyjadrenia pána Slotu sú jednoznačne v rozpore s myšlienkou a praxou slobody, demokracie a rovnoprávnosti národa“.

Zahraničie je Maďarom naklonené pozitívne. V nemeckej tlači sa objavujú články, že Slovensko je vlastne „Horné Uhorsko“¹⁶ a Maďari žijúci na Slovensku sú „doma“, t. j. na svojom vlastnom území.¹⁷ Nejedna cudzinec obdivuje veľkorysosť Maďarov, pretože dovolili Slovákom založiť si štát na maďarskom území. Kdesi som dokonca čítala, že Maďari by sa mohli spojiť podobne ako východní Nemci so západnými Nemcami.

Maďarsko má za sebou rôzne loby, maďarských vlastencov a rôznych spojencov. V neposlednej miere aj veľa vplyvných Židov, zväčša majúcich korene v Maďarsku. To nie je náhoda, že demokratický poslanec amerického Kongresu Tom Lantos, člen výboru pre medzinárodné vzťahy, vyčítal Slovensku protimaďarské incidenty. Zdôraznil, že americkému kongresu predloží návrh rezolúcie, aby odsúdila vstup SNS do vládnej koalície.

A Slováci? Rôzni „exoti“ do nich neustále hučia, že keď sa mohli ospravedlniť Nemcom a Židom, majú veľmi dobrý dôvod, aby sa ospravedlnili aj Maďarom za vysídlenie v rokoch 1945-1948 (napr. niekdajší marxista, dnes pretransformovaný demokrat Miroslav Kusý). Ďalší „exot“ kričí, že národnostné nepokoje sú v tom, že „celé politické spektrum má predsudky voči Maďarom. Takáto podvedomá protimaďarská línia je všade, niekde je tenká, niekde je aj na celú stenu“ (Samuel Abrahám). Čo k tomu dodať?

Po ôsmich rokoch kolenačkovej vlády a diktátu z vládnej pozície ultranacionalistickej a šovinistickej strany SMK, ohrozujúcej integritu Slovenskej republiky, vláda, ktorá vzišla z parlamentných volieb 2006, je národnou záchranou. Najlepšou obranou je útok a Slováci sa dosiaľ iba bránili, čo na

udržanie suverenity a celistvosti našej vlasti je to biedne málo! Slovensko nie je súčasťou Maďarska, je suverénnym a právnym štátom a takto by sa malo aj správať. Dôrazne musíme žiadať zmenu maďarského štátneho znaku, v ktorom je zakomponovaný štátny znak SR so slovenským dvojkrížom a trojvrším a rázne sa postaviť proti názvu Felvidék.¹⁸ Slovensko potrebuje Zákon na ochranu republiky NEVYHNUTNE!

POZNÁMKY

1 V istom dôvernom rozhovore dokonca sám poverenec EÚ pre priemysel Verheugen priznal, že žasne, ako sa východná Európa predbieha vo vypredávaní obrovských firiem západným investorm. Keď ich západný investor neokúpi, vytunelujú ich a predajú za „babku“. Výslovne menoval Česko, Chorvátsko a Dzurindovo Slovensko; Nemilo som bola prekvapená, keď som dostala prospekty od rôznych cudzincov, inak majitel'ov a sprostredkovateľov nehnuteľností v Bratislave, ktorí ponúkali cudzincom (podľa prospektov, ktoré mám pred sebou: Nemcom) stavebné pozemky na predaj priamo v Bratislave.

2 Bjornson vo svojich článkoch upozorňoval na utláčanie a despotizmus voči Slovákom zo strany Maďarov. Vo svojej korešpondencii i ako publicista sa ujal Slovákov. Na ich obranu rozpútal ostrú polemiku proti autororovi protislovenského jazykového zákona grófovi A. Apponyimu. Svetovú verejnú mienku rozvíril informáciami o krviprelievani v Čerbovej.

3 Na podnet europoslancov z Maďarska a europoslancov zo SMK otvorili v septembri 2006 v Európskom parlamente účelovú výstavu „Nikdy znova (1945 – 1948)“ (Never Again), ktorá pripomína 60. výročie „deportácie Maďarov z Československa na základe kolektívnej viny“.

4 To sa ešte nikdy a nikde nestalo, aby poslanci za vlastný štát komisionálne požadovali monitoring vlastného štátu cudzimi. Diskreditovali Slovensko v zahraničí, polarizovali obyvateľstvo a vyslovili nedôveru slovenským voličom, ohovorili ich. Pred rokom 1998 robili to isté. Spojili sa s predstaviteľmi zo SMK a spoločne hľadali „pomoc v zahraničí“, len aby sa dostali do vlády. Prekvapuje tu najmä europoslanec Peter Štastný (SDKU). Pred rokom 1998 priam ohnivo prezentoval pronárodné názory. Neskoršie sa pridal k tým, ktorým suverénne Slovensko nebolo po vôli, snažili

sa mu všemožne škodiť, vytvárali rozličné prekážky a podporovali a ešte stále podporujú maďarskú iredentu.

5 Ked' sa píše o Slovensku v zahraničnej tlači, jedno či v bežnej alebo v odbornej, autori sa opierajú o „špičky“ slovenskej sociológie, politiky a pod. A tak sa svet o nás dozvedá cez manželov Zory a Martina Bútorovcov, Grigorija Mesežnikova, Miroslava Kusého, Milana Šimečku, Soni Szomolányiovie, Samuela Abraháma ...

6 S. Abrahám sa veľmi dobre osvedčil aj ako vedúci Inštitútu na riešenie etnických konfliktov v strednej a východnej Európe financovaného americkou stranou. Pobočkou tohoto inštitútu sa od marca 1996 môže „popýšiť“ aj Bratislava.

7 V roku 2001 Benová Flašíková priznala, že má dva byty, tri autá, päť miliónov investícií a dva milióny v hotovosti. A to vo veku 33 rokov! Pri vstupe do strany Smer jej vraj nešlo o moc, skôr o to, aby do tejto strany mohla vňať názor mladého, moderného človeka (Domino fórum 31/2002). M. Flašíková Benová, dievčenským menom Vallettová, sa po ustanovení kom smere Smeru (11.12.1999) stala jeho generálnou manažérkou a Ficovou pravou rukou, od roku 2001 podpredsedníčkou tejto strany a po parlamentných voľbách 2002 aj poslankyňou NR SR. Pred parlamentnými voľbami 2006 sa dostala aj na kandidátku na post ministerky zahraničných vecí. Rada by sa stala prvou prezidentkou SR.

8 Ubohé Slovensko! V Európskom parlamente ho zastupuje 14 europoslancov. Dvomi z nich ležia na srdci záujmy štátu, ktorý baží po našom území a tí ostatní (čest' výnimkám), nielen že poberajú vysoké platy, ale mu ešte aj škodia.

9 V tomto kontexte si pripomenme ako boli ovplyvňované voľby v Uhorsku: podvodmi, opijanim a podplácaním voličov, výhrážkami, bodákmi, strel'bou, väznením a aj vraždením Slovákov. Predvolebné prejavy národne orientovaných kandidátov sa jednoducho vyhlásili za poburovanie proti Maďarom, poslali na nich žandárov, zatkli ich, odsúdili a nejedna raz poslali aj do väzenia. (Viacej k tomu: Karel Káhal. Maďarizácia. Obraz slovenského utrpenia. Eko-konzult 2006).

10 Zaujímavé je, že E. Chmelár neorganizuje podobné pochody v Maďarsku. Tam totiž útoky proti Slovákom nie sú trestané.

11 Napr. parlamentný asistent predsedu klubu poslancov SMK Sándor Neszméri

je zároveň už roky dopisovateľom denníka Fidesz Magyar Nemzet, prispieva aj do verejnoprávnej televízie Duna vysielajúcej pre krajanov.

12 Duray požíva na Slovensku neohraňovanú slobodu konania. Na istej medzinárodnej konferencii o európskych autonómiách v Budapešti (3. a 4. februára 2006) tvrdil, že celý svet upiera Maďarom to, čo iným priznáva – právo na sebaurčenie. Kosovskí Albánci ho dosiahnu možno skôr ako Maďari na Slovensku a on im drží palce. Na jeho vrub ide aj výrok: „Zmiešané manželstvá ničia maďarský národ, špiní rasu ten, kto si vezme za ženu Slovenku“. Nie je mi známe, že by Duray bol stíhaný za to, že nabáda k rozbitiu celistvosti Slovenskej republiky a šíri nenávisť, xenofóbiu a rasizmus. Ba práve opak je pravdou. Sedi si v parlamente, využíva výhody v štáte, v ktorom nechce byť doma.

13 Pred sebou mám víkendové vydanie nemeckého Kölner Stadt-Anzeiger (14./15.10.2006). Na dvoch stranách veľkého formátu je zobrazených 11 štátnych vlajok, pri každej z nich aj náležitý text o nacionalistoch v patričných štátoch. Medzi nimi je aj Slovensko, s nacionalistom Slotom. Maďarsko tam nie je. Tam nacionalisti nie sú.

14 Podľa maďarských zákonov nejde tu o trestný čin alebo extrémizmus. Ide tu vraj o slobodný prejav názoru.

15 M. Kusý a jemu podobní „exoti“ vidia v tom útok proti Maďarom. Zabúdajúc, že kto spochybňuje Trianon, spochybňuje aj víťazstvo Spojencov v 1. svetovej vojne, čo v následnosti môže eventúálne zapríčiniť aj to, že za chvíľu budú opäť spochybňovať aj víťazstvo Spojencov v 2. svetovej vojne. Alebo im už tak zlyháva pamäť?

16 Iné jazyky nepoznajú pojem Uhorsko, iba Maďarsko, a sa stotožňujú s dnešným Maďarskom.

17 Maďari túto tézu rázne a úspešne prezentujú v zahraničí.

18 Česi sa ohradili proti v nemeckom jazyku zaužívanému názvu „Tschechi“ (Česko), ktorý ponímali ako pejoratívny a dosiahli, že v nemeckých hovoriacich štátoch je kodifikovaná nová forma: Tschechien. Podobne presadilo Nemecko, že na Slovensku a Česku sa nepoužíva zaužívaná forma NSR (Nemecká spolková republika) ale SRN (Spolková republika Nemecko). Na tomto názve nástojil Bonn v rokovaníach s ČSSR ešte začiatkom sedemdesiatych rokov.

DARINA VERGESOVÁ

Snímka: Cyril Čepiššák

Keďže našich čitateľov názory Kennetha Renegya – Tatrobora zaujali, uverejňujeme s ním ďalší rozhovor. S týmto mimoriadnym človekom sa opäť zhovoril Igor Kšiňan. Rozhovor prinášame v plnom znení.

IGOR KŠIŇAN: - Dobrý deň, pán Kenneth Renegy Tatrobore. Vaše názory čitateľov kultúry priviedli – obrazne povedané – do varu. Podľa niektorých ste priam symbolom dnešných čias, čo neznamená, že všetci s vami súhlasia...

KENNETH RENEGY TATROBOR: - Dobrý deň. Na chvály som, pravdaže, zvyknutý, a nečudujem sa ani nesúhlasu. Takže, pýtajte sa, mám málo času.

I. K.: - Začnime vašim detstvom. Aké bolo?

K. R. T.: - Nuž, ťažké. Všetci som mohol pospomínať, ale začnem tým, čo mám v najživšej pamäti – pretvárkou. Od útleho detstva som cítil, že som kýmisi iným, že sa vlastne pretváram. Išlo o otázku identity. Skrátka so svojou ozajstnou identitou som nemohol vyjsť von. Keby som bol vyhlásil, že som Kenneth, viete si za komunistov predstaviť to prenasledovanie?...

I. K.: - Vtedy ste údajne boli Ján...

K. R. T.: - Áno, a stále som cítil, že to nie je ono. Keby tak komunisti boli mali nejakú perspektívu, otec plánoval, že by som možno mohol byť Sergej, pravda, len naoko.

I. K.: - Teda detstvo...

K. R. T.: - Ťažké. Otec bol jednoznačne za kapitalizmus, ale čo mal chudák robiť? Chcel poľahovať nitky, tak formálne vstúpil do strany. Pamätám si, na stene nám visel dokonca obraz štátnika. Nenazdávajte sa však, že to otec myslel naozaj. Večer, keď už bolo jasné, že k nám nikto nepríde, obraz obrátil tvárou štátnika k stene a na opaku sa ukázal iný obraz, zožltnutý, ale zreteľná jazdecská fotografia Tomáša Garigua Masaryka. Ten naozaj chápal slovenský národ, predvídaj, čo všetko bude musieť podstúpiť na svoju metamorfózu.

I. K.: - Masaryk?

K. R. T.: - Áno, áno. No a otec často nebol doma celé dni. Veľa času preschádzoval, zakladal JRD, zavádzal po podnikoch chozrasčot, burcoval, agitoval, pripravoval dni česko – slovenského priateľstva. Ale to všetko len po forma. Riadil sa totiž podľa hesla „Vo dne za Stalina, v noci proti nemu!“ Pamätám si, raz som sa v noci zobudil, otec sedel s hlavou v dlaniach pred Masarykom a Šepkal: „Promiň, Tomáš Garigui, promiň, ale čo mám dělat, vypadá to, že ti komunisté tady budou snad věčně...“

I. K.: - Silné spomienky.

K. R. T.: - Silné! No vidíte, a otec si nerobí nijaké nároky, že je disident alebo čo ja viem čo. A už vôbec nie platený disident ako povedzme... A nemal ani dvestopäťdesiatpäťku, hoci starý otec... Ale nechajme to. Domácnosť ostala na pleciach mojej mamičky. A ja tiež. Zlatá žena! Keď sa zotmelo a obraz štátnika sme obrátili tvárou k stene, mamička sa zakradla do pivnice a dlho do noci tam čosi kutila. Niekedy vychádzala z pivnice až ráno, keď som sa chystal do školy.

I. K.: - Zaujímavé!

K. R. T.: - Pravdaže. Teraz už iste chápete, prečo som nebol ako ostatné deti, prečo som nehral s rovesníkmi futbal, nefajčil po stodolách, neľahal dievčatá za vrkoče...

I. K.: - Takže napriek ťažkému detstvu ste nakoniec našli svoju identitu.

K. R. T.: - Takmer ihneď, ako to bolo možné. No hrozne ma mrzí ten stratený čas, keď som ešte nemohol byť Kennethom! Čo všetko by som ja bol vykonal!

I. K.: - Napríklad?

K. R. T.: - Napríklad, napríklad... Facilitoval pokrok, vždy som chcel byť facilitátor pokroku.

I. K.: - Čo by to mohlo znamenať?

K. R. T.: - Facilitate je irečité anglické slovo a znamená uľahčiť, umožniť. Teraz, pravdaže, je už bežné aj v slovenčine, ba je to už vlastne aj irečité slovenské slovo. Teda facilitátor pokroku je ten, čo pripravuje cestu pokroku, vyrovnáva cestu pokroku, obrazne povedané, akýsi moderný Ján Krstiteľ...

I. K.: - V čom spočíva vaša činnosť?

K. R. T.: - Predovšetkým je to fuška. Čo fuška, otročina! Ledva si pospím tri-štyri hodiny, a znova do toho. Chcem napraviť, čo tento národ zanedbal, a doviest' ho k tomu, k čomu by nikdy sám nedospel. Pišem, presviedčam, horlím,

FIKCIA ako SKUTOČNOSŤ

Ďalší rozhovor s Kennethom Renegym Tatroborem

poskytujem rozhovory, radím, vyslovujem jednoznačné sudy, a kde treba, rázne odsudzujem. Sú ma plné noviny, televízia i rozhlas. Inak sa to nedá.

I. K.: - Na čo sa najmä sústreďujete?

K. R. T.: - To je ten paradox – hovorím o pokroku, ale momentálne sa sústreďujem na minulosť. Bez objasnenia minulosti jednoducho pokrok nie je možný!

I. K.: - Ako to myslíte?

K. R. T.: - Už som vám hovoril o chate Varguľa, kde slovenskí nacionalisti nieže stáli pri formovaní Hitlera a Mussoliniho, ale ich priamo zrodili. Oni vyšli z ich lona. Nedávno som dokončil výskum kauzy Miklóš Horthy.

I. K.: - Môžete nám o tom niečo povedať?

K. R. T.: - Wow, to je teda story!

I. K.: - Takže...

K. R. T.: - Nuž, začalo sa to pri známom stretnutí Hurbana, Hodžu a Štúra s Jánom Hollým, kde sa dohodli na akože, prepytujem, spisovnej slovenčine. Ktosi to aj namaloval. Lenže podľa mojich výskumov chýba na obraze čosi podstatné. Pod stolom, za ktorým tieto ozembuchovia sedia, je skrytá najdôležitejšia osoba nielen tohto výjavu, ale celých niekoľkých budúcich desaťročí! Istý Bystrík Svorad Kalivoda, praotec moderných slovenských nacionalistov. Ten im našepkával, čo majú robiť, ba dokonca išiel do takých detailov, že im radil, akú pózu majú na výjave zaujať.

I. K.: - Kto to bol?

K. R. T.: - No vidíte, ani vy to nevíte. Jeho pôvod je dosť temný, je však jasné, že on už bol vyzretý slovenský nacionalista, teda protonacista, protofašista a paleorasista.

I. K.: - Ako ide dovedna protonacista a protofašista s paleorasistom?

K. R. T.: - Dnes aj vtáky na streche čvrikajú, že situácia černochoch v USA sa veľmi zhoršila koncom devätnásteho storočia.

I. K.: - Čo tým chcete povedať?

K. R. T.: - Isto viete, že v druhej polovici devätnásteho storočia sa zosilnilo vyst'ahovalectvo Slovákov – najmä do USA.

I. K.: - Viem.

K. R. T.: - No vidíte, také povrchné znalosti má každý, ale súvislosti už pozná málokto. Skrátka situácia černochoch v USA sa jednoducho zhoršila preto, lebo tam Slováci priniesli so sebou rasiz-

mus. Masívne vyst'ahovalectvo, masívny rozmach rasizmu! To je tá doteraz skrytá súvislosť! Kauzalita ako hrom! Kedysi sa hovorilo: Cherchez la femme!, v slovenských dejinách to treba poopraviť - Cherchez le caché! – teda hľadajte to, čo je skryté!

I. K.: - Neuveriteľné. A ako to pokračovalo s Bystrikom Svoradom Kalivodom?

K. R. T.: - Bystrík Svorad Kalivoda mal syna Bystríka Svorada Kalivodu mladšieho. Vychovával ho v protonacisticom a protofašistickom duchu, takže keď dospel, bol to zarytý rasista. Zadarmo rozdával slovenským vyst'a-

Mussolini a Hitler prikázali. V Maďarsku sa dobre etabloval, Katrena svoje a Horthyho deti podľa vopred pripraveného plánu odvrhla, zverila ich mimovládnej organizácii Fújara, gajdy, drumbľa, a takto si uvoľnila ruky na ďalšiu podvrtnú činnosť.

I. K.: - Čo na vaše heuristické objavy hovoria K. a K., koryfeji slovenskej historickej vedy?

K. R. T.: - Koryfeji K. a K. sú nadsení. Dobre vedia, že bez dôkladného poznania minulosti sa nedá pohnúť vpred. Napríklad taký slovenský štátny znak, ktorý som ja nazval fašizoid. Pamätáte sa ešte ako jeden pán poslanec povedal

len zviera. A tým aj dokážeme, že nechceme vrátiť minulosť, ale ide nám aj o budúcnosť.

I. K.: - Myslite si, že by to prešlo?

K. R. T.: - Pozrite sa, najprv by nemuselo byť zlaté, stačilo by pozlátené. Tej pozlátky by podľa toho, ako by sme sa vzťahovali, bolo jej čoraz viac, až napokon by celé teľa bolo zo zlata. Mojm tajným želaním je, že sa raz fašizoid v plnej miere vymení za práve tento symbol. Robím všetko preto, aby sa to stalo. Ale to zatiaľ neuvěřujúte, to je len taký plánik.

I. K.: - No a ďalej?

K. R. T.: - Predstavte si odhaľovanie sochy. Národný buditeľ Mikloš a Dzurinda kráčajú k zahalenej soche, dav mlčí, čaká, čo sa bude robiť (už by tam nechodilo iba sto ľudí ako v októbri k levovi, ale tisíce, ba desaťtisíce, možno by bolo treba aj zbúrať Slovenské národné múzeum, veď by ho plne mohlo nahradiť pripravované Múzeum slovenských zvráteností), Mikloš a Dzurinda náučným pohybom potiahnu za vopred pripravenú šnúru, biela plachta padá, dav nemôže uveriť vlastným očiam, vzdychne ako jeden muž, vzápätí zaburáca a roztancuje sa... Viete si predstaviť tento symbol v Bratislave? Aj takto treba zachádzať s dejinami, známemu a v istom zmysle osúchánemu vtlačať nový obsah! Starý pylón, nové zviera. Tak sa to rýchlejšie vžije. A zároveň tajná nádej, že fašizoid...

I. K.: - Teraz už vidím, že nie ste len historik, ale aj vizionár...

K. R. T.: - Čím by bol človek bez vízie?

(Ozve sa nástojčivé zvonenie budíka.)

I. K.: - Vy máte budík, pán Kenneth?

K. R. T.: - Viete, dostal som ho za zásluhy za prestavbu, zlatý budík – od našich národných buditeľov. Nosím ho vždy so sebou, pripomína mi, čo ma čaká, zvoní mi každé dve hodiny. Robím si totiž priíječdií, veď kam sa dneska vo vedeckom svete dostanete s Kittsee? Obrazne povedané možno po Cécésce, aj to len možno. Skrátka cécsce už dneska nestojí ani za fajku močky, piječdi je in!

I. K.: - A téma?

K. R. T.: - „Priama cesta Slovákov od paleorasizmu, protofašizmu a protonacizmu ku protoklérofašizmu, klérofašizmu a k vypätému nacionalizmu.“ A podtitul „Minulosť, súčasnosť, budúcnosť.“ Veľmi náročné! Bohužiaľ, budem musieť ísť!

I. K.: - Škoda, v každom prípade ďakujem za rozhovor.

K. R. T.: - Som rád, že som vás mohol ovplyvniť. Dovoďenia.

I. K.: - Dovoďenia, pán Kenneth.

